
TERRES, PONTS, PAISATGES

POESIA I EDICIÓ A LA CATALUNYA D'AVUI

Edició a cura de Susanna Rafart

Cicle de trobades i lectures celebrat
del 16 de gener al 16 de març de 2002
a la Residència d'Investigadors
CSIC-Generalitat de Catalunya

PUBLICACIONS DE LA RESIDÈNCIA D'INVESTIGADORS, 15

TERRES, PONTS, PAISATGES

«Publicacions de la Residència d'Investigadors»

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

TERRES, PONTS, PAISATGES

POESIA I EDICIÓ A LA CATALUNYA D'AVUI

Edició a cura de Susanna Rafart

Cicle de trobades i lectures celebrat
del 16 de gener al 16 de març de 2002
a la Residència d'Investigadors
CSIC-Generalitat de Catalunya

RESIDÈNCIA D'INVESTIGADORS
CSIC-GENERALITAT DE CATALUNYA

Barcelona, 2002

**Consorci de la Residència d'Investigadors
CSIC-Generalitat de Catalunya**

President del CSIC: ROLF TARRACH SIEGEL
Conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació:
ANDREU MAS-COLELL

Consell de Govern

President del Consorci: DAVID SERRAT I CONGOST (Director General
de Recerca, Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la
Informació de la Generalitat de Catalunya)
Director: FRANCESC FARRÉ RIUS
Director científicocultural: LLUÍS CALVO CALVO

Vocals:

ROLF TARRACH SIEGEL (President del CSIC)
JOSEP GRIFOLL GUASCH (Secretari General del Departament
d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la
Generalitat de Catalunya)
LLUÍS CALVO CALVO (Coordinador Institucional
del CSIC a Catalunya)

© DELS AUTORS

Primera edició: març de 2002

Impressió: Alta Fulla · Taller

D. L. B 13925-2002

TANTA TERRA, TANTA PARAULA...

La poesia és un territori en ella mateixa. Trasllada el lector, a través d'aquest transportador de sentit que és la metàfora, a una cartografia on la vida del símbol substitueix la vida física. No és superior a la vida ni s'hi enfronta. Senzillament li ofereix una llar on habitar enllà de la successió, del canvi, de la transformació. És, si voleu, el record de l'aigua del riu que ha passat, quan ha passat. I, per tant, no allò que queda, sinó allò que creiem que queda.

Aquesta complexitat estableix també una complicitat: amb el llenguatge, és clar, però també amb el col·lectiu humà on s'incardina aquest llenguatge, i amb el seu espai físic i cultural. Si la poesia catalana ha excel·lit com una de les tradicions líriques europees més interessants, i estic completament convençut d'això que dic, és per haver sabut establir aquesta xarxa entre la llengua catalana, en tant que llenguatge ric en els seus registres simbòlics, amb la seva realitat històrica i geogràfica.

D'aquesta manera, si establim un tall horitzontal entre l'activitat poètica i la seva procedència geogràfica, observem que Barcelona actua com a capital i focus irradiador, a través dels seus circuits editorials, comunicatius i d'activitat, d'una escriptura que s'estructura en els diferents punts cardinals de Catalunya, on, a més, es generen constantment iniciatives en el camp de la promoció de la poesia en forma, sobretot, de cicles de lectures i publicacions. De quina manera aquest mapa influeix en l'exercici literari, és un dels aspectes importants a analitzar en les diferents sessions.

Tot això és el que pretén el cicle «Terres, ponts, paisatges», el qual, magníficament coordinat per la poeta i crítica Susanna Rarfart, representa una important mostra de la intensa activitat artística i cultural que, al voltant de la poesia, s'estén per tot Catalunya.

L'indubtable interès de la proposta de la Residència d'Investigadors CSIC-Generalitat de Catalunya ha fet que des del primer moment oferíssim tot el nostre suport des del Departament de Cultura de la Generalitat.

Voldria agrair a la Residència d'Investigadors CSIC-Generalitat de Catalunya l'entusiasme amb què ha acollit les jornades. Aquesta institució, val la pena subratllar-ho, ha emprès un camí decidit per esdevenir un punt de referència en l'activitat cultural del present. També voldria donar les gràcies a la Susanna Rafart pel seu treball intel·ligent i eficaç alhora; i, de manera molt especial, a la cinquantena d'autors que participen en el cicle i que demostren l'enorme vitalitat de la poesia catalana contemporània. A tots els poetes, gràcies per la vostra col·laboració, però sobretot pel vostre treball tenaç des del so de la terra on habiteu, des del silenci de l'espai simbòlic que heu creat.

VICENÇ LLORCA

*Director General de Promoció Cultural
de la Generalitat de Catalunya*

TERRES, PONTS, PAISATGES

Terres, ponts, paisatges és un cicle de poesia que vol emprendre el debat sobre l'estat actual de la creativitat a Catalunya, i que es du a terme com a resposta a les diverses crides dels analistes i crítics: on és l'espai per a la reflexió poètica en la nostra societat? Amb voluntat de mostrar amb visibilitat el que avui s'anomena la perifèria i de donar a conèixer en un mateix context els projectes culturals més interessants, l'antologia és el resultat d'aquest treball. Aquesta és la intenció de la triple proposta: *terres*, o la presentació del territori real, la diversitat i la transversalitat que sorgeix de segmentar diferentment la realitat catalana; *ponts*, amb la idea d'establir el diàleg i el coneixement necessaris per tal que el públic pugui ubicar els diversos nuclis d'activisme poètic i les seves singularitats; *paisatges*, o territori poètic, perquè en les propostes més universals hi ha la genuïnitat del més proper, i a vegades és precisament aquesta interpretació de l'espai la que es converteix en un element reivindicatiu de la mirada sobre els llocs.

Sovint, molts d'aquests poetes, s'agrupen ells i elles, en antologies que els defineixen en els trets comuns que els uneixen, ja sigui per manifestar una reivindicació agònica del paisatge i el lloc, ja sigui per tirar endavant projectes culturals lligats a l'edició de poesia. El poeta Lluís Solà ens diu: «Caminar equival a deixar paisatges enrere». El fet que el món físic esdevingui argument del poema i no escenari o circumstància certifica sovint la necessitat d'un combat. Perquè, de fet, molts d'aquests territoris acaben existint en tant que són paisatges de la paraula, i que han pres forma en el poema mateix. Paisatges que esdevenen símbols del món irrecuperable de la infantesa, paisatges perduts que s'aixequen quan el poeta o la poeta convoquen una toponímia oblidada, pai-

satges que són les cases dels versos, que surten d'un llibre per entrar en un altre, paisatges, en definitiva, *obstinats*.

Res d'això no fóra essencial si no fos que, en el *locus*, emergeix la llengua, el lèxic en totes les seves variants, els meandres d'una oralitat que sovint no es reflecteix als diccionaris, la memòria pouada en cada veritat essencial.

Antòlegs i editors han perseguit aquesta mirada no sistematitzada sobre la realitat del nostre món creatiu. Publicar en petit format, trencar les visions generalitzades sobre les diverses veus poètiques, arriscar-se en la percepció dels canvis i definir des de la reflexió quin és el pols veritable de la nostra poesia, són alguns dels treballs.

En aquesta edició hem volgut mostrar un primer mapa poètic. Però volem anar més enllà: parlar de l'esclat editorial a Mallorca, de la riquesa dels grups poètics valencians, de nous projectes sorgits arreu. Els poetes i les poetes que fins avui ens han acompanyat han ofert una visió renovada de l'estat de la poesia. Els seus poemes, ara, ens acompanyen per parlar-ne.

SUSANNA RAFART (Coordinadora del cicle)

POESIA I TERRITORI¹

SEBASTIÀ ALZAMORA

Aturar-nos a contemplar el fet poètic en relació amb l'entorn espacial (i, en conseqüència, també temporal) dins el qual es produeix, és a dir, parlar —com anuncia el títol d'aquesta conferència— de poesia i territori, equival o ens aconduïx de dret a plantejar-nos la qüestió de la poesia en relació amb la collectivitat, o en relació amb la societat dins la qual es fa efectiva la seva existència. Aquesta, la dicotomia entre poesia i comunitat, és una de les cançons de l'enfadós de la modernitat sencera, una de les equacions que amb més persistència han estat formulades d'ençà de la Il·lustració i el Romanticisme fins als nostres dies sense que ningú hagi encertat a trobar la resolució perfecta, aquella en la qual els dos termes de l'equació quedin plenament igualats. Vist això, resulta obvi que fóra una pretensió insensata per part meva assajar una resposta a una qüestió d'aquest gruix en el decurs d'una conferència, de manera que hi renunciaré d'entrada. No m'estaré, en canvi, d'exposar-vos unes quantes idees o consideracions, espero que no excessivament vagues, a l'entorn d'aquest tema. Poesia i comunitat, o, més en concret, poesia i territori. D'aquest enunciat, en aparença neutre, se segueixen preguntes com aquestes: per a què serveix un poeta? Per a què serveix la poesia? I encara més: és que en veritat cal que serveixin per a alguna cosa? En termes de construcció de territori, quina aportació hi representa la confecció i la permanent actualització d'una tradició poètica que els membres de la comunitat puguin entendre i assumir com a pròpia? Quina és la contribució de la poesia al patrimoni específic del seu territori, i com es mesura i valora aquesta contribució? I per

1. Conferència inaugural, 16 de gener de 2002.

altra banda, com es relaciona i s'imbrica la poesia amb el territori? En tant que fenomen sorgit i adreçat a —o contra— la comunitat a la qual pertany, quin comportament i quines motivacions segueix? Si un territori, per ser-ho, necessita elements de cohesió i de permanència, pot comptar amb la poesia com a part d'aquests elements? Us avançaré que la meua resposta a aquesta última pregunta és afirmativa. A continuació, intentaré explicar-vos per què.

En primer lloc ve a tomb subratllar el caràcter, diguem-ne, antiindustrial o aindustrial de la poesia, és a dir, la seva pràcticament nul·la rellevància a efectes mercantils, o com a objecte de canvi. Si estem d'acord que la llei de l'oferta i la demanda és un dels factors principals d'ordenació de la societat occidental, no podem deixar de prendre molt en consideració la proverbial ineficàcia de la poesia com a «producte». I, tanmateix, des del moment que troba les seves vies de transmissió en formats adreçats al consum (usualment el llibre imprès, però també el CD, el CD-ROM, Internet i qualsevol altres suports) hem d'acceptar que la poesia es presenta al públic en forma de producte manufacturat, apte per actuar com a objecte de l'esmentada llei de l'oferta i la demanda. Tot i així, ja sabem que el fracàs de la poesia en tant que mercaderia és un fet rotund i inapel·lable. Ja fa anys que allò que podríem designar, entre moltes cometes, com a públic de poesia consta, en un país com Catalunya, de poc més d'un miler d'individus, i això essent generosos. Salvant les corresponents proporcions poblacionals, el mateix podríem dir de qualsevol país de l'àmbit occidental. A més a més, el públic de poesia, a banda de reduït, acostuma a ser altament especialitzat (fins al punt que molts lectors de poesia no tan sols són també poetes, sinó que sovint també es desdoblen en crítics literaris amb teories pròpies), fragmentari i contradictori pel que fa a gustos estètics —fins a arribar a extrems d'oberta bel·ligerància i de sectarisme— i prou conscient de la seva pertinença o militància en una elit cultural o en un grup humà residual, segons com es miri. En una paraula: pocs i mal avinguts, cosa que no convida a pensar en cap augment espectacular, almenys a mig i a llarg termini, del nombre d'adeptes a la causa de la parenta pobra, com en diu Bartomeu Fiol del gènere poètic. És ben sabut que cap poeta, si no és del tot insensat, no es

planteja subsistir de la poesia (Juan Ramón Jiménez, en guanyar el Nobel i preguntar-li algú si aleshores ja podia viure de la poesia, ja va avisar que la poesia «como mucho, da para merendar»), raó que explica el fet que, tret d'heroïques excepcions, cap editor no tingui mai pressa per publicar un llibre de poesia, i que, quan ho fa, s'ho prengui com una tasca meritòria que haurà de ser més o menys rescabada pels ajuts que les administracions o altres institucions públiques o privades acostumen a proveir per afrontar les despeses d'edició d'aquesta casta de llibres —ajuts sense els quals molts volums no arribarien ni tan sols a existir.

Posades així les coses, quina diferència podem establir entre la poesia i d'altres activitats perfectament respectables però més o menys estrambòtiques com la filatèlia, la colombofília o la construcció de maquetes de vaixells a escala per guardar dins una ampolla? Només una cosa, una única cosa que escapa per complet a l'àmbit de l'oferta i la demanda, i que no és altra que la percepció de la poesia com a patrimoni de la comunitat.

Certament: per molt que la seva repercussió comercial sigui insignificant, la poesia i els poetes no són en general denostats ni menystinguts per la societat. Ans al contrari: l'actitud més habitual consisteix a considerar-los com una cosa valuosa, un bé comú, una presència necessària. Preguntada sobre la seva relació amb la poesia, molta gent tendeix a excusar-se amb fórmules que alludeixen a les dificultats de comprensió: «És que jo, de poesia, no hi entenc, no la comprenc, m'hi perdo». Persones que fins i tot tinguin ben adquirit l'hàbit de llegir ens respondran sovint amb frases d'aquest estil, que en el fons signifiquen que no llegeixen poesia i que tampoc no tenen la voluntat de fer-ho en el futur. Però aquestes mateixes persones, preguntades sobre si creuen que la poesia és necessària, ens respondran convençudes que sí. No mostraran, en general, desafecció ni indiferència envers el gènere poètic: més aviat un respecte profund i sincer. I aleshores, una mica perplexos, podem interrogar-nos: «Per què consideren que la poesia és necessària, si el més habitual és que se n'abstinguin i no en facin ús?» La resposta ja l'hem avançada: perquè, de manera més o menys intuïtiva, s'adonen que la poesia contribueix a diverses coses: a la bona salut de la collectivitat; a la solidesa del patri-

moni cultural i a la cohesió del territori. En aquest sentit, gosaria dir que hem d'alegrar-nos que la poesia (a diferència, per exemple, de l'art modern) no hagi arribat a convertir-se en cap mercaderia rendible i hagi restat confinada dins la noble tipologia de les coses inútils, en el sentit en què Oscar Wilde entenia la *inutilitat* de l'art. D'aquesta forma, no existeix confusió possible sobre els valors de la poesia, i podem aturar-nos a considerar quins són aquests valors sense cap perill de distorsió.

La primera contribució de la poesia al bé comú, i una de les més remarcables, és d'ordre lingüístic. He fet referència un parell de vegades a la noció de cohesió, i ja sabem que un dels elements de cohesió més importants per a qualsevol territori és l'idioma. Ara bé: en el cas dels territoris de parla catalana, l'element lingüístic o idiomàtic ha transcendit la condició d'«important» per convertir-se en essencial, en l'element cohesionador i identitari per antonomàsia, a causa de motius històrics i d'índole política en els quals ara no ens pertoca d'entrar. Però sí que cal dir que, en un context socio-polític-cultural com el que han viscut els Països Catalans entre els segles XIX i XX, això és, un context marcat primer pel voluntarisme de la Renaixença i després pel resistencialisme antifranquista, i en què la llengua esdevé el signe territorial més destacat, la poesia cobra una importància especial, una importància gairebé totèmica, cosa que —dit sigui de passada— no sempre és bona. Però si això ha anat així és perquè la poesia, en totes les èpoques de la història humana, ha constituït i constitueix l'àmbit de màxima realització i desenvolupament de l'idioma. No sembla concebible l'existència d'una llengua que no sigui utilitzada per produir-hi poesia, oral o escrita, però si aquesta llengua sense poesia existís, es trobaria tan mancada de vigor que podem suposar que acabaria extingint-se en un lapse de temps més aviat breu. Quan se sotmeten els recursos i els mecanismes d'un idioma a una màxima exigència de rendiment significatiu, d'eficàcia estètica i de matisació expressiva, estem parlant de poesia (i no, atenció, de cap altre gènere literari, sinó de poesia molt estrictament i concreta). Sense el treball que hi han fet Shakespeare, Milton, Browning o Eliot, l'anglès no seria la llengua que és. El mateix podem dir, per exemple, del francès i de Villon, Racine, Bau-

delaire i Valéry, i de qualsevol altre idioma. Amb referència al català, gosaria anar una mica més lluny per afirmar que, sense les aportacions d'Ausiàs March, Verdaguer, Costa i Llobera, Foix o Espriu, per esmentar només uns quants poetes, es tractaria avui en dia d'una llengua ja morta, o en vies de ser-ho. Per a qualsevol comunitat humana, la llengua és territori, i la poesia, la seva regió més fèrtil i obsequiosa.

Per altra banda la poesia, amb una gran freqüència, tematitza el territori i el mitifica, carregant-lo de continguts ètics i estètics que per si mateix no posseïa. East Coker o Burnt Norton són topònims molt i molt localitzats que no ens dirien res si no haguesin servit de títols a dues seccions dels *Quatre quartets* d'Eliot. Però l'important de la poesia no és que ens doni a conèixer els noms de territoris que no hem trepitjat, sinó que ens permet trepitjar-los d'una altra forma, mitjançant la intel·ligència i l'emoció abans que pels sentits. La poesia ens proporciona una altra experiència, una altra vivència, del territori. Pel simple fet de formar part d'un poema, un territori resta eximit de la seva ubicació geogràfica i adquireix, de forma automàtica, un perfil nou de consistència essencialment mítica. Com a viatger o com a resident, amb ulls de descobridor o bé des de l'experiència quotidiana, el poeta se sent interpel·lat pel territori i inevitablement l'incorpora als seus poemes. Aleshores, havent-lo convertit en literatura, el poeta redibuixa el territori i l'ofereix al lector, el qual té l'ocasió de contemplar-lo des d'una perspectiva inèdita, com un dels elements de força que entren a participar de l'operació creativa que també és la lectura. Es tracta, com sempre dins la relació que s'estableix entre autor i lector, d'un moviment d'anada i tornada. Un moviment que, en el que afecta al territori, es projecta cap a l'exterior, cap a la realitat immediata i circumdant, que queda modificada o transformada. I també cap a la realitat interior de la imaginació del lector, cap als seus territoris imaginaris, que es veuen ampliat pels del poeta. Tematitzat per la poesia, el territori va més enllà de la seva condició d'espai físic per convertir-se en un àmbit moral.

Així, ningú amb un mínim de sensibilitat que hagi llegit els «Quadres parisencs» de Baudelaire pot extraviar-se pels carrers de París sense estremir-se recordant l'exaltació estètica i la densitat

moral dels versos del *flâneur* de *Les flors del mal*. A l'inrevés, i per posar un exemple encara més pròxim, algú que no conegui l'illa de Mallorca pot perfectament fer-se càrrec de la gran elegia que pesa sobre la història recent del seu territori només llegint els poetes de l'illa, des dels que hi escrivien a finals del segle XIX fins als que ho fan ara. Joan Alcover i Miquel Costa i Llobera, per exemple, es lliuraven a la idealització romàntica o neoclàssica, esperonats per l'esplendor ubèrrima d'un paisatge desbordant; poques dècades després, Bartomeu Rosselló-Pòrcel ja combina els clars obscurs impressionistes amb la imatgeria al·lucinatòria de l'expressionisme per poetitzar la seva illa; uns anys més endavant, Blai Bonet defuig la verdor frondosa del nord de Mallorca per concentrar-se en l'aridesa existencial del territori del sud; ara mateix, finalment, el ja esmentat Bartomeu Fiol ens parla d'una illa sembrada de barriades urbanes perifèriques i d'un litoral desolat, reconvertit en abocador incondicional de residus i materials de demolició. I és així com, tant per a un mallorquí de soca-rel com per al més forà dels estrangers, cadascun d'aquests poetes ofereix, amb la seva Mallorca, un espai d'existència, una realitat que, en ser reelaborada en el context d'aquella llengua sotmesa a un màxim d'exigència a què m'he referit abans, escapa d'allò que és immanent i fa el trànsit cap a allò transcendent, cap a allò universal, allò que ens concerneix a tots.

Podríem multiplicar els exemples il·lustratius d'això que dic fins a gairebé l'infinit, però per posar-ne tan sols dos més de ben clàssics i il·lustres, mencionaré Homer i Ovidi. Amb l'*Odissea* i la *Illiada*, Homer va bastir, ell tot sol, els fonaments sencers i bona part de l'edifici d'una mitologia territorial: la de la Mediterrània. Si avui parlem, en llenguatges com el de la política, el de la sociologia o el de les mateixes finances, d'una part del món coneguda com l'«Eix Mediterrani», o senzillament com a Mediterrània, és en bona mesura gràcies al fet que existeixen una sèrie de pobles que comparteixen la coneixença de referents com Troia, Ítaca, Escilla i Caribdis, l'illa dels Lotòfags o el cant de les Sirenes, perquè existeixen generacions i generacions d'individus que hem après a somniar dins els braços suaus i perillosos de Calipso mentre esperàvem, asseguts i ocupats en la tasca de teixir i destèixir el

tapís de la nostra cultura comuna, que tornés el portador d'un poder legítim capaç de foragitar els tètrics pretendents que sovint ens han governat. I tot això, repeteixo, en gran mesura gràcies a un sol poema i a la seva forma de tematitzar un mar i les seves illes i litorals. D'una forma semblant, amb l'inesgotable catàleg de mites i llegendes, déus i semidéus, homes i dones ja immortals que desfilen per les *Metamorfosis*, Ovidi també va contribuir decisivament a configurar la part més sòlida del pensament i la visió del món de la zona cultural d'arrel clàssica. Tematitzant el territori, la poesia el reafirma, el transforma i el retorna convertit en espai d'identitat individual i col·lectiva. Aixeca cultures, apuntala civilitzacions, proposa elements essencials que serveixen per al diàleg entre els homes a través de les èpoques. D'alguna manera, el territori és consubstancial a tota temàtica poètica, fins al punt que el poeta no el tria com a tema, sinó que se li imposa. I això, per la senzilla raó que no hi ha cap home que no pertanyi a un indret i que no necessiti compartir aquest indret amb els altres.

La poesia també contribueix al patrimoni de la comunitat mitjançant el seu efecte de reforçar el sentiment de pertinença dels individus a la comunitat en qüestió. El sentiment de pertinença, cal aclarir-ho d'entrada, no té res a veure amb les idees d'exclusió o de patriotisme, paraula que per desgràcia torna a estar en voga entre nosaltres. Però com dic, el sentiment de pertinença no té res a veure amb això, i sí molt, en canvi, amb la noció més primordial, més ontològica, d'identitat. Podria embrancar-me en una abstrusa disquisició pseudofilosòfica per explicar aquest punt, però tal vegada serà molt millor il·lustrar-ho amb un exemple extret d'un altre llenguatge artístic, com és ara el cinema.

Suposo que molts de vosaltres deveu haver vist una pel·lícula estrenada fa cinc o sis anys amb el títol d'*Smoke*. Fou escrita i dirigida pel cineasta Wayne Wang i l'escriptor Paul Auster, i va ser tot un èxit de taquilla. A mi em va semblar una pel·lícula meravellosa, i m'agrada molt citar-la quan parlo de poesia. En particular, per una escena: aquella en la qual Harvey Keitel, que interpreta l'amo d'un estanc situat en un carrer qualsevol del barri de Brooklyn, a Nova York, li ensenya a l'escriptor encarnat per William Hurt un àlbum de fotografies realitzades per ell mateix al llarg dels anys. El

motiu, el tema de les fotografies, és sempre el mateix: la cantonada del davant de l'estanc, fotografiada des del portal de l'establiment a primera hora del matí. Al principi, l'escriptor no entén massa de què va la cosa, i no acaba de veure el valor d'aquelles fotografies aparentment idèntiques, excepte pels detalls que lògicament varien d'una imatge a l'altra. Fins que en una d'elles hi descobreix la figura de la seva dona, que és morta de no fa gaire temps i que aquell dia havia passat distreta, casual, per davant de l'objectiu de l'estanquer en el moment de disparar la foto. Llavors, és clar, l'escriptor passa a comprendre perfectament el valor d'aquelles fotografies. Cadascuna d'aquelles imatges, des de la seva humilitat, són Brooklyn, configuren Brooklyn, canten Brooklyn. Les imatges de la cantonada del davant, pràcticament immutable excepte per les modificacions gairebé insignificants que pateix al llarg del temps, en contrast amb la maregassa sempre canviant del trànsit i la gentada que dia a dia desfila davant la càmera, poden semblar una col·lecció capriciosa d'imatges anodines fins que, de sobte, un espectador distret hi descobreix la dona que ha estimat, hi retroba el seu territori, el seu Brooklyn, i aleshores tot plegat cobra un sentit definitiu i definidor. Cadascuna d'aquelles fotografies actua com un poema, i totes elles, preses en conjunt, completen un veritable àlbum de poesia visual on, a partir del detall quotidià, l'estanquer capta l'ànima del seu territori: els seus veïns, la seva gent, la seva cantonada. L'estanquer afirma d'aquesta manera que ell pertany a aquell indret, i amb aquesta afirmació reforça la seva pròpia identitat individual, i també la de qualsevol persona que vulgui dedicar-li un moment de la seva atenció. Aquest és el sentiment de pertinença a què em referia, i del qual no escapa cap ésser humà. És un sentiment que ens fa més sòlids com a individus, i que millora i afina la nostra capacitat de relació amb els altres. I és un sentiment que la poesia, sigui d'allà on sigui, vingui d'allà on vingui, alimenta i reforça.

Tot això ens pot perfectament conduir cap a un punt que el pensador alemany Theodor W. Adorno assenyalava com una de les característiques fonamentals de la lírica moderna. D'Adorno sempre se cita, de forma taxativa, aquella sentència segons la qual, després d'Auschwitz, ja no era possible escriure més poesia lírica.

Però Adorno va dir més coses, entre elles la següent: que la poesia del nostre temps consistia principalment en la formulació del desig d'un món en què les coses fossin distintes, i mencionava precisament Baudelaire com a exemple primer i més radical d'aquesta concepció. Certament, Adorno tenia raó. La realitat consisteix tant en allò que percebem per via racional com en allò que desitgem mitjançant la nostra imaginació. I la poesia és el llenguatge que amb major ductilitat circula entre aquestes dues zones, que no estan separades, sinó que van molt íntimament lligades encara que sovint entrin en conflicte. Però és d'aquest conflicte d'on sorgeix la tensió i la força expressiva que converteixen el poema en obra d'art. Al cap i a la fi, el conflicte entre la realitat i el desig és molt probablement el gran motor que impulsa les nostres vides, i en conseqüència, també la poesia. Aplicada al territori, la formulació del desig d'un món on les coses fossin distintes pot perfectament traduir-se en la vella i molt humana quimera d'imaginar un món millor. I aquesta potser sigui la gran contribució de la poesia a la comunitat, allò que la converteix en necessària: la possibilitat de millorar el món a través de la bellesa aplicada a la paraula.

A Catalunya, ja ho hem esmentat, aquesta possibilitat ha conegut una existència atzarosa i sotmesa a avatars històrics i socials sovint incòmodes, adversos o directament hostils. Però la possibilitat persisteix, i persisteix amb força. En aquest cicle que ara comença es parlarà de poesia feta a les terres de l'Ebre i a les terres de Ponent, de poesia gironina i de la comarca d'Osona, de poesia nascuda a Tarragona i el Camp de Tarragona o sorgida en el Maresme, de poesia concebuda en el Vallès i de poesia del Bages i de l'Anoia. Poesia de poble i de ciutat, de camp i de barriada, de mar i de muntanya, de masia i de pis de l'Eixample de Barcelona, de poesia local que tendeix cap a la universalitat, com ens va ensenyar el mestre Joan Miró, un altre gran poeta. Es parlarà d'editorials, i aleshores caldrà referir-se a valentes i efímeres iniciatives i a col·leccions deganes i consolidades, caldrà esmentar esforços ímprobes i propostes exquisides, caldrà lloar els qui estan a les dures i a les madures i obviar aquells que llencen la tovallola o que l'esqueixen de tant estirar-la. Es parlarà d'antologies, i en conseqüència es discutirà de cànons i excepcions, d'ortodòxies i heterodò-

xies, d'objectivitats i subjectivitats, de valoracions i de valors. Es parlarà de tot això, i és ben necessari fer-ho. Però m'hi jugaria el primer vers d'un poema que, al marge de totes les conclusions parcials, en quedarà una de global, compartida per tots: la convicció de formar part d'un territori que, per la intervenció de la poesia, conserva encara el dret i el deure ètic de convertir-se en part d'un món on les coses puguin encara ser distintes.

LES VEUS

Trenta-set graus i va a la font per aigua,
lenta, la mula. De dalt del rocam
se li'n riu el diable. Mor el peix
dins el poal. La mula, ja ho sabem,
no l'ha de plànyer (és cega, i parla poc).
«No vulgueu repartir-vos el meu vi»,
diu taciturna, amb uns ulls com de peix.
Camina estèril dins la vinya negra,
entre pols i ferralla, sense amor,
la mula, blasfemant contra el Gran Sol.

De Mula morta (2001)

SEBASTIÀ ALZAMORA

TERRES GIRONINES

Terres, ponts i poetes, vers una obertura plena

Massa sovint, en aquest nostre país, això que n'hem dit el «debat cultural» —en totes les seves representacions— ha caigut en el més flagrant dels decandiments. Fins a uns punts extrems de foscuria, de desànim i, en determinats moments, fins de regressió. Han estat uns quants anys de cofoisme exacerbat i, encara més, d'una entrega absurda al sentit d'unidireccionalitat; a un dirigisme, al capdavant, que s'ha fet àmpliament visible en l'àmbit de la literatura i en especial de la poesia produïda arreu del país.

El dirigisme —en literatura, en art, en pensament— perpetua dos enganys que considero esfereïdors: d'una banda, anul·la tota percepció crítica i autocrítica, i això vol dir que se sustenta en un servilisme ranci i immutable; i en segon lloc, s'alimenta dels tòpics recurrents que li convenen per conjectura o simplement per unes necessitats egòlatres de voler continuar vivint amb orgull en l'autocomplaença.

I és cert: d'entrada, el tema que avui tractem, la poesia que s'escriu o que es publica a una i altra banda del Principat, conté tots els perills de simplificació suara esmentats. Hi ha, però —i aquest és un dels atributs que consoliden el projecte— tot un plantejament nou tant en el fons com en la forma: aquests ponts, aquests paisatges i aquestes terres que proposa la poeta Susanna Rafart neixen, sens dubte, en un context ampli de debat crític i de diàleg. Obert, perspicaç i, finalment, ben allunyat d'aquesta corrua de tòpics que fins avui, encara ara, se'ns presenten com a úniques i valuosíssimes «veritats resplendents»...

Apunto, resumidament, dos d'aquests criteris de concepció que —penso— atorguen a la proposta una dimensió francament interessant.

Per començar, hem de referir-nos a la qüestió de «territori» —o d'origen i procedència— en el moment de construir i de presentar aquests espais de debat. La proposta neix i es projecta en aquest planteig, però en cap cas pretén fer-ne algun ús —diguem-ne corrosiu, o de vena localista— de distinció de res... Lluny de qualsevulla afinitat cap als egocentrismes i/o les obsessions comparatives —altrament, tan esteses en aquest/s nostre/es país/països, massa avesats a la desesperança i als llanguiments— les poetes i els poetes participants —cadascuna i cadascun des de la pròpia realitat— són els grans protagonistes del cicle. I és lògic que pensem, per tant, que la poesia, en la seva màxima dimensió, en serà l'eix central. Perquè la bona poesia és d'ací, és d'enllà i és del món.

Finalment, i com a segon aspecte d'interès, vull remarcar el sentit generós, modern, obert i divers de la proposta: contra les «normes» establertes i les mesquineses més colossals dels estatus i/o anacronismes literaris vigents, les terres, els ponts i els paisatges de Susanna Rafart actuen com un ens aglutinador de veus diverses (conegudes o absolutament desconegudes) enllà dels àmbits de treball i enllà, sobretot, dels prejudicis i les barreres generacionals. Dins aquest context —i en l'espai específic concedit a la regió de Girona— les poetes i els poetes participants són: Maria Rosa Font, Ricard Creus, Ester Xargay, Xavier Lloveras, Francesc Prat i Jaume Bosquet. Poetes, totes i tots, de magnitud. D'edat diversa. De formació també diversa... Que han nascut, que viuen o que han viscut en aquestes terres. Que cadascuna i cadascun hi manté, com és obvi, una relació singular, o com a mínim distinta... Poetes d'hàlit, totes i tots, que són d'aquí i que són per tant també del món.

ROGER COSTA-PAU

JAUME BOSQUET

(Salt, 1956)

Actualment viu a Olot i exerceix com a professor de Secundària. Llicenciat en Biologia i Filologia Catalana per la UAB. Col·labora amb Roger Costa-Pau en el cicle *Poemes del Món* en el Museu d'Art de Girona. Va obtenir el premi Bernat Vidal i Tomàs 1999 amb el llibre *Diàlegs* (Moll, 1999). Apareix en l'antologia del poema en prosa *Tenebra blanca* de D. Sam Abrams. Té en premsa *L'altre*.

PODEROSA LECTURA

Quan el mestre ens llegia la Divina Comèdia,
una espasa de llum omplia d'or la classe
de segon, impulsava el vol prodigiós
de les paraules altes de Dante Alighieri,
avançava tres dècades a cavall d'un record
que se m'installa a prop, ajagut resplendent
als peus del professor que sóc ara mateix.
D'aquí a trenta-tres anys, he de creure feliç
que un d'aquests que m'escolta sentirà la fiblada
penetrant d'una espasa. Sabrà veure d'on ve?

23 de febrer de 2001

ROGER COSTA-PAU

(Barcelona, 1966)

Ha viscut a l'Empordà i a Girona. Ha fet incursions en la crítica d'art, ha estudiat sobre teatre i és crític literari de l'*Avui* i col·laborador assidu del rotatiu *El Punt*. Entre els anys 1999-2001 ha dirigit amb Jaume Bosquet el cicle de poesia *Poemes del Món* en el Museu d'Art de Girona. Actualment dirigeix uns recitals poètics a Torroella de Montgrí. Ha publicat poemes esparsos en revistes i opuscles. Té en premsa el seu primer llibre, *Perquè res no ha estat maleït*.

POETA DE TESTA FALSA

Desmesurant-te, ai,
no has fet més que ensenyar el xiscle,
poeta *in se*, desventurat,
quan t'has vist de testa falsa.
Duus mirades de banderes que ni et saben
i el capell —ai las— en boca d'altri.

Digues: en el teu créixer de veres,
on deixares la mà estesa conquerida?

RICARD CREUS

(Barcelona, 1928)

Poeta i narrador, també ha conreat el teatre i l'assaig en el camp de l'art. Actualment viu a les Preses (la Garrotxa) i participa de manera habitual en les activitats culturals que s'hi desenvolupen. En la seva obra ha incorporat el paisatge i l'ambient de la terra olotina. Entre els seus llibres de poemes destaquen *Cendra amb foc* (1975), *Poetes de l'altra veu i de la meua* (1976), *36 poemes a partir del 36* (1978) i *Retornar a Itàlia* (Premi Rosa Leveroni 1991). Li fou concedit el Premi Sant Jordi amb *Posicions* (1987), primera novel·la de la sèrie *Després del maig*, i ha publicat darre-rament *Vol Barcelona-Mèxic* (2000). Tal com ell mateix expressa, la seva novel·la inèdita *El jardí dels escurçons* no hauria estat possible sense pen-sar en l'entorn de la Serra del Corb.

Ha caigut la neu
com accident
que ho trasbalsa tot.
M'ha barrat
el pas de casa,
les feines a mig fer,
tot de llibres per terra,
l'ordinador aïllat,
tan indefens com és
davant dels elements.
Jo, ara, lluny de l'estudi,
començo a fer-me un cau
per sentir-m'hi lliure,
m'allunyo de servituds
i recomenço a escriure
amb llapis sobre paper usat
que no l'interfereix
cap mena d'inclemència.
Si fos jove
en tindria prou
amb un bastó
per escriure sobre el blanc

immaculat de la neu.
Seria un escriure tan efímer
com el fet de paper i llapis
o de qualsevol tecnologia
o dels sentiments que
malauradament també tenen
invisible data de caducitat, ves.

Anglès, 26 de desembre de 2001
El Perer del Corb, 3 de gener de 2002

M. ROSA FONT I MASSOT

(Sant Pere Pescador, 1957)

Poeta i professora de Secundària, sovint és present en diversos jurats de premis literaris. Llicenciada en Filologia Catalana, ha obtingut recentment el Premi Vila de Martorell amb *Aigua llunyana* (2000). És autora dels poemaris *Quadern d'Erinna de Telos* (1989), *Tres notes i el silenci* (1989) i *Com ombres vives* (1996).

DESFILADA

De sobte, van fugir els records.
Van travessar el jardí de puntetes, com ombres
del silenci. Era nit. Nit d'hivern sobre els camps.
Als ulls, duïen escrits la terra d'on venien
i el seu nom. Ens cridaven: tu els senties?
Corrents, trepitjaven les hortes,
brandaven les banderes i els penons.
Van disparar fusells, armaven baionetes
i els van veure morir sobre les pedres,
com herois d'una guerra sense herois.
De sobte, van morir els records. De sobte.
Com ombres del silenci.

XAVIER LLOVERAS

(La Bisbal d'Empordà, 1960)

Va rebre el Premi Carles Riba 1986 amb *Les illes obstinades* (1987), i el 1992 publicà *El test de Rorschach*. És present en les antologies més prestigioses de la poesia catalana contemporània: *Ser del segle* (1989), a cura de David Castillo, i *Sense contemplacions* (2001), a cura de Manuel Guerrero. Ha parlat de la devastació del paisatge natal, i ha escrit *Sóc —sobre tot— la lletra que t'esborra*.

PLANA

Oh terra reticulada
plena de trencs de xifres
i canyissars mitjancers
entre l'ordi i la civada
o el blat i la userda! Cada
vegada que et veig la bava
—mel líquida, blanca saba—
degota de Maragall.
Oh qui matés aquell gall
que la bellesa pintava!

De Les illes obstinades (1987)

FRANCESC PRAT

(La Bisbal d'Empordà, 1950)

Llicenciat en Filologia Catalana i Hispànica, és professor de batxillerat. Autor de *Paradís de cendra* (1982), va obtenir el premi Vicent Andrés Estellés l'any 1983 amb *El soldat rosa* i el Premi Crítica de Serra d'Or amb *Larari*(1986).

Presència,
Pertot arreu et sento,
Absència.

Com has passat l'aspror de la fusta? Què fas amb els vels de la nit? Com magranes, com flors d'ametller desclous la realitat. Que bé que et sento quan escolto un *Nocturn* de Chopin, una *Dansa* de Granados... S'esvaeix aquella por que queia com pluja, al cor de l'hivern dels vespres de postguerra: eren gotes salades i omplien les pedres, les canals, i el torrent baixava ple de llàgrimes, esverat, impetuós. La música, però, ja aleshores, feia emmudir l'angúnia com ara que, en plena nit, mig en somnis, em visites traspasant els secrets de les arrels, la realitat de la foscor, la duresa de les pedres i fins els vels trencadissos del meu cervell.

Ara m'adono de la sort que tenim d'haver-nos retrobat, d'haver descobert el que els humans guardem rere la mirada. Per això m'agrada que passis les fronteres, que retornis entre els vels de la nit, dins el cor de la pluja, i que obris la saba de la fusta entre el cant de l'aigua.

Se'm bada tota la pell: Bach no és Bach, ni Chopin és Chopin. Tenen un gust dens de presència absoluta. Escoltant-te em sento en el secret del plaer estètic vertader. Retrobo la intimitat, l'atmosfera de l'acte estètic pur, com quan, de nen, et sentia al piano i em feies tota la companyia, dintre la por i la fosca, que pot fer-nos l'art.

Absència,
M'acompanyes arreu,
Presència.

Juliol 2000

ESTER XARGAY

(Sant Feliu de Guíxols, 1960)

Ha publicat plaguets diverses, entre les quals destaquen *Els àngels soterrats*, *Les flaires del galliner* i *Vols en el temps*. Ha coescrit amb Carles Hac Mor els llibres *Un pedrís de mil estones* (1993), *Epítom infra nu o no* (*Ombres de poemes de Marcel Duchamp*) el 1997, i la novel·la *Carbassa a tot drap* (2001). També amb Hac Mor ha traduït, entre d'altres, Tzvetan Todorov i Pascal. És col·laboradora habitual del diari *Avui*, de *Papers d'Art*, i de la revista *Transversal*. Treballa actualment en la producció de videopoemes.

SO (AMB PA SEC) NET

ben eixut a taula molla
s'engruna amb raons el pa
la mentida bull a l'olla
mot que amb les miquetes fa

frase feta d'oli i menta
crecs de rosecs sorollosos
l'apetit ensuma absent
gana i fama dels mandrosos

gramàtica de la fam
rau a la cuina del ram
saber coure fa profit

si golafres i gurmets
van a bombo i platerets
són lectura del més tip

POESIA DE LES TERRES DE L'EBRE

Larves apòcrifes. Lo riu

Una tarda Manuel Pérez Bonfill em va dir que els més jòvens no coneixíem Tortosa. Era ben cert. I en canvi les larves de la memòria apòcrifa bategaven dins nostre. Ben vives. Ricard Pinyol, mon germà Josep Ramon i jo teníem vint-i-tants anys, sentíem que la vall natal, lo Riu, es drenava per les nostres venes, que parlava en *natros*. Havíem baixat per camins encara de carro i suor fins als miratges del fangar, contra un sol que cremava el cul de les llebres, que ataubava. I aquell primer llibre que Zoraida Burgos ens va oferir: *Notes d'un estudiant que va morir boig*, de Sebastià Juan Arbó. Com el protagonista d'aquelles notes ens n'havíem d'anar, amb les butxaques buides. Ja. I cap a on? A Barcelona? Els antics ens ensenyen que Alfeu es fa revessa i raja dolç vora la font d'Aretusa a Delos. Sí. Podíem fer cap a l'illa de Delos, de la mà d'Odisseas Elitis. A l'Havana de Lezama Lima. A Cala Figuera, on ens esperava Blai Bonet. Als màrgens i les ribes de *L'ombra rogenca de la lloba* de Gerard Vergés i de *Blaus* de Zoraida Burgos. De fet cap d'ells se n'ha anat gaire lluny de l'illa natal. Com el riu Alfeu revessen els mars. Són aiguaders que traginen l'aigua jove, l'aigua closa, d'illa en illa. L'aiguader de quan érem jòvens i no patíem, no hi pensàvem, en esta illa abandonada i oblidada: Lemnos, l'illa dels conills. Un erm secular on, diuen, «L'amo dorm i el garrofer vetla». Esta dita tortosina i mallorquina, esta saviesa agònica, esta calma i tossuda vetlla dels poetes tortosins. Ara Pérez Bonfill, ja vell, en un conte de *Carrer de només un*, s'aboca al canyar i s'adona que el Riu ja no hi és. Els escenaris des d'on ens parla són els cementiris de cotxes i els bancals d'oliveres vora el mar. I la poesia de Zoraida Burgos (i la dels poetes més jòvens: Ricard Pinyol, Andreu Subirats, Lluís Martín Santos, jo), la *veig* a

la primera escena de *Medea* de Passolini. Un centaure (poundià) tot sol a l'arrossar. Una taca de cel estès. També és l'erm de Llätzer el ressuscitat, de l'oratori de Carles Riba. I els nets records de Gerard Vergés, de nissaga d'apotecaris, i l'oralitat de *Malbé* de Josep Ramon Roig, nét de peixatera, parlen tendres i xaladors als matins del mercat de Tortosa. Tant hi fa que ni al diccionari roig, al Fabra, ni als verds de l'Enciclopèdia Catalana no hi hagen (encara) ni els grúmols de la nostra infància ni les rails lul·lianes ni el lo, lo nostre lo verdaguerià, marchià. Lo riu. Lo gos. Tot lo fato de casa. Que ens és més proper el català de Vicent Andrés Estellés que el de Joan Vinyoli. I la veritat és que no hi ha o no hi ha hagut fins fa ben poc una tradició moderna de la nostra peculiaritat riberenca. Tota l'escriptura de començaments de segle, els llibrots dels patricis tortosins, sembla senyar-se, agenollar-se cada moment davant l'altar de la Mare de Déu de la Cinta. Ara. Aquí. A la perifèria de la perifèria —l'expressió és de Pérez Bonfill. Amb la triple opció de ser 1, frontera i resclosa fabriana o 2, pont entre València i Barcelona i la Franja o, i 3, l'illa de Lemnos. Mentrestant, exoliats pels valencians i els catalans, podrits fins a l'última gota d'alè, esperem. I què esperem? Si només en quedarà el rovell (impunit) de l'àguila i del tesseu foraster, ai, del vell Ebre imperial.

ALBERT ROIG

ZORAIDA BURGOS

(Tortosa, 1933)

Poeta de formació autodidacta. És bibliotecària. Li atorguen el I Premi Màrius Torres (1971) amb el llibre *D'amors, d'enyors i altres coses*. Ha publicat després *Vespres* (1978), *Cicle de nit* (1981) i *Reflexos* (1989). El 1992 obté el premi Ciutat d'Olot amb el llibre *Blaus*.

Convivència d'aigües, el meu paisatge.
El vol de les gavines confon les superfícies, espills
de rogenques nuvolades ponents, riu amunt.
Davallen els camins vers la planícia reverberant de sol.
La lluna s'emmiralla, basses de nits salobres.
El teu alè m'apropa la fragància dels grèvols odorants,
aspre vent de dalt tallant entre el rocam esquerp.
Els voltors vinclen el vol en mòbils espirals.
Al fons el barranc, lluent silenci, els còdols.
De les últimes cendres, foc vespral, un poema
arrapa àvidament les més lleus engrunes de càlids epitelis.
Metafòric redós, alquímia, l'escriptura. Humides oquedats,
esclat, a l'alba, d'irreals colors i llavis líquids,
demoren la immediata urgència d'atresorar imatges.

De *Reflexos* (1989)

LUIS MARTÍN SANTOS

(Tortosa, 1967)

Ha estat antologat a *L'orgull de ser pocs* (1993, a cura d'Albert Roig), *Vores de riu. Fotografies i escrits de l'Ebre* (1997, a cura de Jep Colomé i d'Albert Roig), *El ojo de la aguja. Revista de literatura*, Facultat de Filologia de la UB, i a *Papers de literatura del parnasso tortosí*. La seva obra, en gran part inèdita, consta dels llibres de poesia *Larpsev Icnelis*, *Dintres*, *Enderrocs* i *L'espera*. En narrativa, té inèdits els llibres *L'adobacossis (viarany d'enderrocs)* i *La quera*.

La deriva ens inunda del seu so,
i, esborronadora, de les coses
la visió; l'anhel i grat dels ulls
seus, de la seua boca l'encesor.
De la basarda dels dies ens nega
el cor, l'instant, la vida. Un pinzell,
unes mans, la cadència estranya
d'un mot vingut del no-res, són el goig
més íntim, saturnal, inenarrable.
Imatges, fils de llum, formes: espones
diverses d'un mateix ésser immens;
o sons. No, no és mort. Per camins d'alba,
o fosques inconscients, naix amb força
i en fa fidel seqüència que l'ànima
devasta. Els irats moments que plasma
la mirada, senyora de flagels,
o dolços, balls d'imatges, moviments
sobtats que l'ull estult ignora, bua
que esclata, precipici, que deliri
boig fa imatge, de sons que pels meandres
quotidians hi transiten, de nits
viscerals esbudell, els mars més íntims.
Desconeguda la forma, l'anhel
del ser, l'instant d'imatges de carnals
plaers curull. Els aires, rojos, blaus,
d'encesa llum, captivadors de l'ànima,
eren el torsimany de la veu seua,

atgivell de fragàncies de lluny
que pensava inconegudes. Al fons
del pou del cor, però, al lloc més fosc,
esmaferdudes per l'escantellat
de la fossana habitaven, elles
i, ara, pujaven als cims més alts,
als del vertigen, amb tota la força
del seu instint.

—*Tan buides sou d'esperes?*

Busqueu-la, i canteu, la lluentor
del do d'incertes mans de terra, lasses,
l'estova del so del seu alè, del fang
desesperant-se l'ànima, encesa,
de l'amor i misteri vell de l'aigua
l'esquerp martiri, la seua mudança.
L'oculta forma, amb la llum del cor,
ablaniu i feu-la certa.

—*Ni goso,*
de la invasió sóc sempre indigne,
dels teus ulls, fum, ofenedora forma.

—*On sigue, som a l'espera del fang*
del somni, l'esblaimada veu que ullprèn.

—*Ni al signe arribo.*

—*Si tot és diàleg*
i entrega, no importa si ondeja dia
o nit, el dolç frec d'un cos et fa via
i te'l dóna, l'únic sentit del signe.

—*Que no s'estrinqui mai el doll d'aquesta*
sang que corre, l'alè vivificant:
un mot, un gest, la lenta i harmònica
visió d'una mà de brisa, màscara
de la seua veu, de l'ensum la pell.
Volada o sospir, l'últim. Exhalo.

Del llibre inèdit *L'espera*

RICARD MARTÍNEZ PINYOL

(Tortosa 1959)

El seu nom de ploma és Ricard Pinyol. Forma part de l'antologia *L'orgull de ser pocs* (1993, a cura d'Albert Roig). Ha publicat poemes a la *Mostra poesia. Tortosa 1980*. Té diversos llibres inèdits, entre els quals *Aire* i *Rajulú*.

Balmat i atàvic
liba l'oblit
la flor que tem.

CINTA MASSIP

(Tortosa, 1961)

Poeta i llicenciada en Filologia. Doctoranda en Arts Escèniques. Ha publicat a Cafè Central l'obra *Amurada* (1998).

DESPUNTEN ALBES

Dins l'abraçada oculta del teu cor,
amb fils de veu concelebrem l'albada.

Vora l'abisme pàllid del teu clos,
segello amb foc la travessa de l'atlas.

Sobre la duna blanca del teu tors,
agafo el son acarontant la platja.

Des del teu cos, com en suau llençol,
aixeco el vol cap a l'alba sagrada.

En l'alleluia clara del teu pols,
reescriu en vers l'himne de l'ànima.

MANUEL PÉREZ BONFILL

(Tortosa, 1926)

Ha publicat poemes a la revista *El Pont* (1970), i dins *Mostra de poesia. Tortosa 1980* de 1981. És autor del poemari *Extracte de resina*.

PARAL·LELES

A l'estació oblidada,
En un banc de l'andana, hi havia algú assegut.
Podria ser una dona vestida com un home:
Camisa blanca, armilla torrada, calçons de gralla.

O qui sap si un home amb veu d'emasculat,
Cabells greixosos color de palla humida,
Arrissats de nina.
Cantussejava, esbiec,

Sota una llum groguissa, a l'aire de la nit:
«T'acoraré amb la daga...»
Afegia: «Mi vida, he de romperte el corazón...»

Jo sotjava els rails del tren, relluents,
I evocava aquell mestre que em deia la folia:
«Les paraleles només es troben a l'infinit».

Del llibre inèdit *El·lipsi*

ALBERT ROIG

(Tortosa, 1959)

La seva carrera literària és molt fecunda. És llicenciat en Filologia Catalana. Ha antologat els poetes de les terres de l'Ebre a *L'orgull de ser pocs. Tortosa 1954-1993*. És autor, entre d'altres, de l'assaig *Creació del poema* (1999), i antòleg de textos crítics en *El gos del poeta* (1994). Ell mateix forma part de l'antologia *Sense contemplacions*, de Manuel Guerrero. Ha obtingut el Premi Carles Riba amb *Vedat* (1994), i és autor també de *Córrer la taronja* (1989), *Que no passa* (1990) i *La vestidora i el dol* (1998). Acaba de reunir la seva obra poètica a *Córrer la taronja 1979-2001* (2002).

VORES DEL RIU

La muda i els colors dels seus ulls quan
al plaer es baden. Esta cara incerta,
ja la incerta edat dels sexes.

I ja els mals,
les formes perdurants que ara la prenen.

Així s'hi està, i quan s'alça, groga,
premenstrual, l'ansietat, amb gotes
solcades a les cuixes que rellissa.

—«La pell roent de les ferides
que em plagues.»

Passa ànsia,
i córrer d'avinguda escarritxant,
la matinada, i els murs d'esprais anònims,
potser les llengües que es besen, adés
als parcs del sòlit esquiroi amb aigües
d'ànades i sesqueres que a les fosques
li parlaven.

—«L'argila del quintà
de casa de call roig, verd blava d'atzavares.
La fruita esventrada, brunzent, i l'aspre
lanugen de les fulles, una olor
germinal, per romandre-hi.»

Dels sentits
de ser-li tan a prop, quan s'hi avesen.
Paper i pols relligada per la calma.
Ara als dits que la pensen la llum que era
l'hivern cru de les pells. Ara que ol tota
i vos dóna els seus cels.

Cels a l'aigua sencers. Que al llunyedar
en vells blancalls s'arrissen. Just
taques de blancor lútia.

Les vores del Hudson, 1990

JOSEP RAMON ROIG

(Tortosa, 1956)

Ha publicat poemes a *Mostra de poesia 1980. Tortosa*. És autor de *L'illa dels bous* (1989). El seu últim llibre publicat és el poemari *Malbé* (1999).

L'APRENENTET

—«Recontracollons, xei!»

Helis, Sinforoso,
l'aigua sàpida a boca eixuta
amb morrandes, a esclats d'aixeta!
És una bicoca! Ensabonada
crucifixió d'abraçadora,
i soldós abocats a mans
a cascàries i braços mascarats.

Clova ordinal en això, també,
a refregades excitants, i tant,
que es torca la brutícia amb satisfacció.
I carcassos que empastren manises,
i pudor i cagalló en placa turca
amb pixats de treballador.

Tramussos, canyuts, senyor del gos
amb llanguanisses, ensalivada
caiguda de l'arròs als clatells
pelats, en cinema d'estiu a ple cel,
i pedra petanera que bota, en platja
codolada, de nit, i atzavares.

I les primeres despullades al serení:
Ai peixet, peixet, lo del mosset!
Ai peixera xiquera, la riallera,
tota nueta a sucs, i rexopeta!
Pell a pell, catxel i cigalot!

Ara aquells cabells desjectes corren
cap als eucaliptus del càmping,
que no me'ls tornaran mai més.

De *Malbé* (1999)

ANDREU SUBIRATS

(Tortosa, 1968)

Ha publicat poemes esparsos en revistes i és autor del recull inèdit
Les galtes de la perdiu (1990).

CAPVESPRES A LA PLAÇA

Els crits, la música, la joia,
la festa, l'emoció, el bou,
el berenar, entre el dia que se'n va
la plaça exclama el temps de l'estiu.

La plaça de carros i taulons
és una festa just després
del berenar: anguila en suc
i estofat de bou, vi de la terra.
Polseguera i llum esbiaixada,
els valents que arramblen
i els crits d'esverament.
Tot fa festa, també la trista
xaranga que ara sí, ara no acompanya.
Hi ha qui creu que l'animal patix,

Què sap el neci del patiment de l'altre!

Què sap el bou dels patiments dels altres

GERARD VERGÉS

(Tortosa, 1931)

Ha publicat diversos llibres de poesia. Amb *L'ombra rogenca de la lloba* (1982) va obtenir el Premi Carles Riba. A aquest llibre seguien *Long play per a una ànima trista* (1986) i *Lliri entre cards* (1988).

PLANY DE LORD BYRON EN UNA ILLA SOLITÀRIA

L'ILLA deserta. Octubre. I aquell silenci dens de les forestes.
Tot era bell, tot trist, d'una trista bellesa.
Jo un Robinsó, i ni un indi
anomenat Divendres, per fer-me companyia.
Però no vull cap indi. Et vull a tu,
oh Jane de pell rosada com l'aurora.
Nàufreg perdut, recordo els anys feliços, recordo el paradís.
A tu et recordo, Jane, cosina meva, la més dolça.
I el paisatge del fons: marbres de Siena, vitralls de Siracusa,
mosaics d'or de Ravenna i bronzes d'Agrigento,
i aquell rètol amb calç —camí de l'Etna— que vaig escriure un dia.
Blanc sobre negre, deia:
«*T'estimo, Jane, t'estimo!!!*», amb tres admiracions damunt la lava.
Darrera el foc d'amor bullia el foc volcànic.
Però a l'illa deserta bull el mar,
bull el meu cor cansat de desventures.
Desesperadament, llenço a les ones
una botella amb un missatge:
«*T'estimo, Jane, t'estimo!!!*». Com a l'Etna.
Del tot inescrutables són els corrents marins,
del tot inescrutables els designis dels astres,
del tot inescrutables els propòsits dels déus.
Però, com l'aire que respiro,
com la sang que m'escalfa les artèries,
en la deserta platja, oh Jane de divuit anys,
necessito i reclamo la teva companyia.
Nàufreg que —entre llimeres— et vaig besar els llavis a Nàpols,
nàufreg que et vaig besar—entre sedes— les sines a Florència.

POESIA A OSONA

En una frase, el complement circumstancial de lloc no és pas el més important. El verb és l'element imprescindible; sense un verb que ens expressi una existència o un estat o una acció d'un subjecte, elidit o no, se'ns fa difícil defensar l'existència de l'oració. D'una manera semblant podríem dir que actua la circumstància del lloc de producció en l'existència d'una determinada poesia: Osona certament atorga unes determinades circumstàncies geogràfiques, lèxiques i històriques, entre d'altres, a la manera de fer artística dels seus poetes. Però aquests condicionants mai no són prou determinants per creure en l'etiqueta de poesia «osonenca», «tortosina»... Qui creu massa en aquesta etiquetació també pot caure en l'error d'establir una línia divisòria entre modernitat metropolitana i comarcalitat.

D'ençà del segle XIX, i des d'Osona, han existit poetes amb veu forta que han concebut la seva obra com a obra per a tot el país i han portat la contrària als que els convenia el reducte de la comarcalitat. Ja en el segle XX tenim mostres d'aquesta voluntat de fer poesia de qualitat des dels patrons ribians en l'antologia *Estudiants de Vic* (1951), amb representants com Antoni Pous i Segimon Serrallonga, entre d'altres. També en aquests anys es manifesta la necessitat de crear plataformes de cultura amb majúscules i per aquesta raó existeix la revista *Inquietud* (1955-1966). Al voltant d'aquesta revista s'hi abracen diverses generacions i distints interessos culturals en una època de gran ebullició cultural. Durant els anys setanta apareixen noves plataformes i nous poetes: la revista *Clot* (1974-81; 1982-85) tindrà un paper important de renovació cultural, i *Reduccions* (1977) encara representa la pervivència tossuda de l'única revista de poesia dels Països Catalans. Osona, doncs, és una demostració més de com uns determinats interessos per la poesia generen les plataformes imprescindibles

per tal que un públic pugui llegir els seus poetes. Sempre amb una voluntat de no limitar-se a l'àmbit local. Un exemple d'això és l'existència de Cafè Central (amb Víctor Sunyol i Antoni Clapés com a impulsors) i de la col·lecció «Jardins de Samarcanda». També s'ha d'esmentar la feina constant de Jaume Aumatell com a responsable d'Emboscall Editorial. D'entre els nombrosos poetes osonencs, avui en presentem cinc.

Segimon Serrallonga és autor d'*Eixarms* (1974) i de *Poemes 1950-1975* (1979). Sobre una sòlida base humanística i sobre fons coneixements de la literatura clàssica i de la poesia de Hölderlin, Riba, Blake... Serrallonga construeix una obra que fa verídic allò d'«enfondir el jo». La veracitat de concebre la poesia com a «aventura en termes absoluts», tal com digué Molas, convida el lector de Serrallonga a una experiència lectora de gran exigència i molt agraïda. Per sort nostra l'autor s'ha decidit a publicar novament després d'una bona colla d'anys de silenci editorial.

Lluís Solà publicà el 1975 *Laves, escumes*, i el 2001 ha publicat *De veu en veu. Obra poètica I (1960-1999)*. Com en el cas de Serrallonga, podem observar uns períodes molt dilatats de silenci i la posterior publicació d'un «llibre de llibres». Quan s'ha volgut etiquetar la poesia de Solà sempre ha resultat francament difícil. Combina el poema amb el poema en prosa, combina la síntesi expressiva amb una voluntat més descriptiva... Solà experimenta amb la poesia per construir una reflexió existencial de gran volada. Sotmet el paisatge, la realitat, a una depuració i sintetització que fa que el verb esclati amb una força sorprenent.

Francesc Codina és autor de *Cops de cap a la lluna* (1974) i de *La llum ineficaç* (2000). El primer llibre, premi Amadeu Oller del mateix any, mostrava una clara voluntat d'exploració en la forma expressiva de l'autor, una necessitat de treballar gèneres i metres preconcebuts i registres clàssics combinats amb un certa tendència *naïf*. La poesia posterior, aplegada a *La llum ineficaç*, és una demostració palpable de com es pot arribar a una síntesi proporcionada de realitat i recursos poètics. Codina construeix amb una gran habilitat una poètica depurada i molt conseqüent.

Víctor Sunyol té una bona llista de llibres publicats: *Histèria de morts* (1976), *Entreparèntesis* (1978), *Ni amb ara prou* (1984),

Dos discursos (1989), *Descripció de cec* (1990), *Esculls al dic sec de la memòria* (1991), *Moment* (1995), *Quadern de bosc* (1999), *Quadern de port* (1999), *Raval ferida* (2001) i *Els gossos de Tamdaght* (2002), entre d'altres. Sunyol és un autor formalment i literàriament molt inquiet: els seus poemes constitueixen una aventura constant d'exploració estètica, amb canvis de metres i de formes i de registres. Sunyol és un autor molt atent a les altres manifestacions artístiques com ara l'art plàstic i la música i concep el seu exercici de la poesia com un art total. Art total en el sentit de transcendir els límits tradicionals de la poesia i de jugar amb totes les estratègies de l'art. De fet, es tracta de remuntar el riu de l'expressió fins a arribar a l'origen primitiu del dir. Sunyol no és, però, només un poeta suggeridor formalment, ben al contrari: l'experiència aparentment formal és indissoluble de l'experiència de viure i aquest serà el guany del lector.

Pep Rosanes-Creus ha publicat *La venjança de l'eunuc* (1993), *El gos i l'ombra de l'alzina* (1995), *No he fet res* (1998), *El cos del temps* (1999) i *Voltor* (2000), Premi Carles Riba, entre d'altres. Rosanes és un poeta amb una traça exemplar en el tractament de les imatges del món exterior i amb la posterior càrrega de reflexió existencial. Aquesta característica, entre d'altres, ha facilitat de qualificar Rosanes com a «poeta de l'experiència». En llegir Rosanes, el lector s'adonarà com l'autor transcedeix els límits de l'etiqueta i de les imperfeccions de la pròpia etiqueta. Rosanes és un gran constructor de l'aparent senzillesa del dir el que pensa. Només aparent, donada la ingent feina de construcció formal i ètica que pressuposa.

Aquesta petita mostra de poesia, de poesia d'Osona si voleu, demostra que, en efecte, el més important és el verb. Un verb fort en la mesura que s'ha construït amb un parell d'ingredients imprescindibles: l'ofici d'obrador llargament exercit i l'honestetat ètica que no està per falsos guinyols de representació social. Deu ser per això mateix que la poesia que presentem aquí té un tret en comú: la «sinceritat artística» que Carles Riba exigia a tot autor que volgués fer sentir la seva veu com a veu forta.

JOSEP PARÉ

FRANCESC CODINA

(Granollers, 1954)

És membre de redacció de la revista poètica *Reduccions*. Exerceix com a professor de Filologia Catalana a la Universitat de Vic. Ha publicat *Cops de cap a la lluna* (Premi Amadeu Oller 1974) i *La llum ineficaç* (2000). Traductor de John Burnside, ha participat en algunes antologies i revisites.

MOGRONY

A Josep Grau i Jofre

On ets, Arnau? En silenci hem copsat,
dins cada plec de l'aire, tan dolç i tan suau,
com s'esmuny el renill
del teu fidel cavall de foc
que avui crema en somort al caire del serrat
regalimós de sang.
I t'hem afigurat amb capa blanca,
com el més foll esperit del més vivent mortal,
immens i gloriós cavaller de la nit,
que amb patiment encalces,
per obscures afraus i corriols d'infern,
la lluminosa carn del món
i el lleu batec etern del goig que fuig,
sempre de pressa i massa lluny,
dels braços i dels passos
de cada solitud.

Quan la fam és molt viva —cuc tossut
que ens devora l'entranya
o puny de glaç que es clou
al volt difús de l'ànima—
i ens estavella sobtadament feixucs
a l'aspre fons de roc de cadascú,

quan sols ens és comuna
la furiosa set de subsistir, més forts
i més distints, armats contra tothom,
llavors, Arnau, fosos en el seguici
de la cursa de flames que t'emmena,
ens esclata, brutal, com una vergassada,
l'horror de ser qui som
i ser com hem estat i com encara som,
tal com demà serem:
dels hostes de la vida els més creguts
i els més altius servents del més cruel desig.

Octubre de 2001

PEP ROSANES-CREUS

(Manlleu, 1957)

Llicenciat en Filologia Catalana, és col·laborador habitual d'*El 9 Nou* i d'altres revistes científiques i culturals. Autor d'un llibre de narrativa breu, *Tinc les mans eixutes* (1993), ha destacat en el camp de la poesia amb les obres *La venjança de l'eunuc* (1993), *El gos i l'ombra de l'alzina* (1995) i *Voltor* (2000), llibre que obtingué el premi Carles Riba 1999.

SUPERVIVÈNCIA (CONTE)

Va sobreviure al naufragi, ferit,
molt malferit. Les onades el porten
al port, el cura la sal, l'endureix
el sol. S'asseu en un banc solitari,
mira les hores que passen rient
del seu destí, somiant naus enormes,
indestructibles, la que ell va tenir
com a quimera. I el sol repetia
el seu viatge indolent i distret,
indiferent. El malson torna i torna,
no se'n va mai. Seu al molí, veu la gent
i les palmeres, semblances severes.
És en una illa deserta, ningú
tret d'estrangers, multituds de fantasmes.
Escriu postals que no van pas enlloc.
Com ell, enlloc. La ciutat, a la vora,
el foraster se n'hi va, foraster
que no sap res, desconeix el paisatge.
Sobreviscut, l'agonia es farà
trajecte lent. La ciutat, la partida
que sap ben perdre als carrers sempre buits,
buidats com ell. El naufragi li dura,
postals tornades, efimers escrits
iguals que llàgrimes. Sol busca fustes
per agafar-s'hi. Se salva, s'ho creu.

A les muntanyes oblida el sotsobre,
la seva angúnia, troba que és ric
i se'n somriu, ara té precioses
pedres als dits, diamants a les mans.
¿Les cicatrius i la pena valien
aquest present? Mira enrera, boirós
tot el que hi veu, com la mort sempre ho torna
tot. Els naufragis són fets per trobar
després les perles, patir, sobreviure,
respirar fondo, tastar nova llum
il·luminant el que es guanya amb la pèrdua.

SEGIMON SERRALLONGA

(Torelló, 1930)

Filòleg i teòleg. És poeta, i traductor de llengües clàssiques, de l'anglès, del francès i l'alemany. Un dels impulsors de la revista *Reduccions*. La seva obra poètica està reunida en el volum *Poemes 1950-1975*.

A SI MATEIX

Dorm nu. Els llençols són frescs.
El cos reposa, et fa la feina
que tu, indolent, no tens delit de fer.
Demà, quan a trenc d'alba,
et dutxaràs a l'aire, sol i nu,
sense neguit ni pensament sobrer,
seràs encara tu mateix i prou.

I prou, i més que tu,
d'amor. L'amor neteja,
la solitud col·loca,
la nit reposa, el dia crea.
Els anys et faran créixer
fins a la mort. Et trobaràs,
i t'hi voldràs, just amb la Justa.

La llum arrela en terra
de dies i de nits. No frisis.

19 febrer 1976

LLUÍS SOLÀ

(Vic, 1940)

Professor d'art dramàtic, és director de la revista *Reduccions*. Traductor i poeta, es va iniciar en el camp de la poesia amb el llibre *Laves, escumes* (1975), al qual seguí *L'herba dels ulls* (1993). Després d'anys de silenci ha recollit la seva producció en el llibre *De veu en veu: obra poètica I (1960-1999)* (2001), en què es descobreix una obra inèdita fins ara desconeguda pels lectors, d'una gran solidesa.

11

I ací restem nosaltres ara,
enmig de les ruïnes
del que semblava una infortunada caiguda,
ací som encara nosaltres,
aturats i amb els ulls clavats
a les avingudes interminables,
d'esquena al mur, balbuços,
i llançant mar enllà
ampolles trèmules farcides de buidor.

No hem dubtat que passàrem
per aquest bosc de freixes fulgurants,
mentre els romanins dolorosament
ejaculaven els blaus ebris,
mentre els falguerars xarrupaven
i mastegaven el passat
i les mares nues desenterraven
les botes ensucrades de gebrada,
no hem dubtat que hi passàrem,
no ho podem pas posar en dubte,
no estem preparats per dubtes així,
car amb el dubte se'ns desfà
l'escuma tèbia de l'ànima.

Ací restem nosaltres,
llegint la davallada de la borsa
a les escales fumoses del metro,
vacances a les illes Fiji,
el nostre cos és el nostre desig,
prohibit xisclar, condemnat a ser,
a l'hora de la llum minvant,
a l'hora de l'indret minvant,
a l'hora de la paraula minvant,
quan la casa que ens habitava
ha sortit a la llista de subhastes.

Ací restem nosaltres,
pares, fills, néts del nostre regne,
atònits davant les runes fervents
d'ahir i de l'abans d'ahir,
ullgirats a la claror momentània,
mal disposats a avançar
i incapaços de construir
sinó ruïnes, conreant
la ciència de la malenconia.

De De veu en veu (2001)

VÍCTOR SUNYOL

(Vic, 1955)

Professor i filòleg. Col·labora en diversos diaris i revistes: *El 9 Nou*, *Transversal*, *El Pou de Lletres*, *Reduccions*. Va guanyar l'Amadeu Oller el 1980 amb *Interiors (des d'un interior holandès)*, el Senyoriu d'Ausiàs March l'any 1998 amb *Quadern de bosc* i la Viola d'Argent dels Jocs Florals de Barcelona el mateix any amb *Quadern de port*. Altres llibres publicats són: *Ni amb ara prou* (1984), *A la ratlla del sol* (1999) i, en narrativa breu, *Descripció de cec* (1990). El seu últim treball és *Raval ferida* (2001).

X

de quina mà el signe?

—el pas. un gest. seqüència—
amidar-la,
la vida.

Per quina mà obscena?
—als ulls la culpa, vergonya—

la nuesa,
dolença.

(si com la mort, que engendra aital bellesa...)

De *Raval ferida* (2001)

POESIA A LES TERRES DE PONENT

Es podria escriure una història de la literatura catalana només amb poetes i escriptors de Ponent que abastés des del llunyà Guillem de Cervera, el més modern dels trobadors, que passés pels curiosos Ausiàs Marc de Montcortés i el canonge de Guissona, i arribés, després de reposar en l'obra de Màrius Torres, a la poesia dels autors que avui participen en el cicle de *Terres, ponts, paisatges*. Però no es tracta, prou que ho sé, de fer una història de la literatura ponentina sinó de fixar-nos en el ventall de veus que avui ens hi acompanyen. Hi ha vuit noms, però podrien ser el doble, quasi una vintena, només que haguessin enfilat els que publiquen amb una certa periodicitat.

Per tendències, crec que Rosa Fabregat, Pere Rovira i Jordi Pàmias encaixen bé en el tou dit de la poesia de l'experiència, de la mateixa manera que Carles Hac Mor se'n dibuixa dins del combat d'avantguarda i Jaume Pont es planta com una veu eclèctica, madura i apta per a tots els registres, tal com ho era la de Maria Mercè Marçal, convertida en la clàssica més nova de la poesia catalana. I si Txema Martínez és la veu de les noves generacions, Hèctor Moret representa l'accent de la Franja i una poesia de serenes conviccions. Posats, però, a fer-ho més dolç i, sobretot, atès que no hi són, vull recordar altres noms de bona poesia que podrien ser-hi: Josep Borrell, Josep Espunyes, Anton Sala-Cornadó, Josep M. Sala Valldaura, Guillem Viladot i un llarg etcètera, encara.

ISIDOR CÒNSUL

ROSA FABREGAT

(Cervera, 1933)

Farmacèutica i escriptora. Ha conreat la poesia i la narrativa. Dels seus llibres de poemes, en destaquen *El cabdell de les bruixes* (1979), *Temps del cos* (1979) i *Cartes descloses* (1998). Una primera aproximació a l'obra completa es publicà el 1994 amb pròleg de Francesc Parcerisas: *Ancorada en la boira. Obra poètica 1953-1993*.

La nit se'n va
i comença el prodigi:
el blau incipient
del nou dia.

L'últim estel s'acomiada.
La lluna en quart minvant
creua el teulat.
Ja no la veig.

L'últim muricec
caça en vol frenètic
el primer insecte matiner.

Passa la cigonya
cap a l'altra riba.
Es mou el paisatge
al batec de les ales.

Comença el rosa tènue
de l'alba.
Juga amb el blau.
El riu els emmiralla.
Ells fan el poema.

S'apaguen els fanals
de la ciutat.

De *Cartes descloses* (1998)

CARLES HAC MOR

(Lleida, 1940)

Als deu anys es trasllada a Barcelona. Es dedica a la literatura, a l'art i a la filosofia de l'art. Lleida és present en la seva escriptura. Lligat estèticament a les avantguardes, ha publicat, entre d'altres: *Si la lluna és un gorg* (1978), *La lírica d'Arthur Cravan* (1984), *La mà a l'ombra* (1990), *El desvari de la raó* (1995); juntament amb Ester Xargay, *Epítom infra nu o no* (1997) i *Un pedrís de mil estones* (1993). En el camp de l'assaig, ha escrit *Despintura del jo* (1988); i en narrativa ha publicat *De tranuïta* (1983).

HANS ARP

Li manca una galta,
és manca
i té un ull buit,
l'esquerre,
i la galta esquerra,
la té tota pessigada.
I li vaig demanar perdó
per no ser Hamlet, jo.
L'arpa de Harpo Marx,
la toca una harpia
sense mans ni galtes
i amb un ull de vidre.
Hans Arp no té mai fred,
que diu algú que té calor.

TXEMA MARTÍNEZ

(Lleida, 1972)

Llicenciat en Filologia Hispànica, ha publicat *Ulls d'ombra* (1996) i *La nit sense alba* (2000). És traductor i articulista, i ha rebut diversos premis: el Premi de Poesia Salvador Espriu (1996) i el Premi de Poesia Màrius Torres (1999).

COTLLIURE

Parlàvem de dofins,
d'aquells que en somnis remuntaven
el riu Guadalquivir fins a Sevilla,
o dels vaixells dels pescadors, llunyans
com si mai més no haguessin de tornar.
Parlàvem de finestres,
d'aquelles on volia veure el temps
enllà del mar, on els dies són blaus
i només hi ha oblit per la recança.
També parlàvem d'agonia,
d'escapar, de mirar la mort de cara,
d'algun dia ser lliures, fins i tot
de nosaltres mateixos.
Te'n recordes?
Al peu del far parlàvem de dofins.
I vam sentir el vent tallar-nos els llavis,
l'aigua als pulmons,
un silenci.
I asseguts,
vèiem el mar banyant les roques grises,
que agafaven un verd de tons obscurs,
mentre l'escuma llepava la pedra,
la desgastava,
tall a tall.

De *La nit sense alba* (2000)

HÈCTOR B. MORET

(Mequinensa, 1958)

Llicenciat en Filologia Catalana. Els seus assaigs són una recuperació de la cultura de la Franja oriental aragonesa: *Estudi descriptiu de la llengua de Fraga* (1995), *Indagacions sobre llengua i literatura catalanes a l'Aragó* (1998), entre d'altres. Ha escrit els poemaris *Pentagrama* (1987), *Parella de negres* (1988), *Ròssecs* (1992), *Al cul de sac trobarem les porgueres* (1993), *Antídots* (1996), i, en premsa, *Temps pervers*.

PAISATGE

Fang a les hortes i molsa als codissos.
pols a les golfes i pedra a les escales.
pols a les cases i pedra als pedrissos.
fang a les portes i molsa a les basses.

Molsa a les gleres i fang als corrals.
pedra a les mines i pols als carrers.
pedra a les cales i pols als bancals.
molsa a les eres i fang als papers.

Em sé lligat a n-aquest erm paisatge.
i per això no em fa mai cap retret.
si per un moment oblido el llinatge.

Si sóc tan sec és perquè així m'ha fet.
únic consol per al meu cor salvatge.
aquest país de qui parlo en secret.

De *Ròssecs* (1992)

JORDI PÀMIAS

(Guissona, 1938)

Llicenciat en Filologia Romànica, ha estat professor de Secundària. És autor d'una obra de teatre, *Camí de mort* (1979), i de l'assaig *Quadern de tres estius* (1986). Guardonat amb diversos premis, els seus poemaris més importants són *Flauta del sol* (1978), *Lluna d'estiu* (1985), *Àmfora grega* (1985) i *Fuga del mil·lenni* (2000).

PLANY DE TARDOR

Nuvolada d'octubre. Gris feixuc.
Fan conxorxa de somnis, els poetes.
La pluja duia lluïssors secretes
i l'hivern ja s'acosta, malastruc.

A l'estiu, alegria d'orenetes;
en la tarda callada, un trist remuc.
A l'escó de la llar hi ha un vell poruc;
a la plaça, un xiquet fa ballmanetes.

La vidriera de colors reté
l'enyor d'un temps amb una veu més pura.
Quan el vel negre del record perdura,
el present és un núvol fugisser.

Vindran la neu i la boirada obscura.
La mort ens acompanya, pel carrer.

JAUME PONT

(Lleida, 1947)

Estudiós de la literatura catalana i castellana, és catedràtic de la Universitat de Lleida. La seva obra assagística és extensa, especialment dedicada a la poesia contemporània. Ha publicat diversos llibres de poesia: *Límit(s)* (1976), *Els vells de l'eclipsi* (1980), *Jardí bàrbar* (1981), *Divan* (1982), *Vol de cendres* (1996) i *Llibre de la Frontera* (2000).

QUAN TE'N VAGIS

Quan te'n vagis,
i la sal dels teus ossos
s'esborri com els núvols,

ombra i aire
cobriran la ferida
amb gotes de rosada.

I tornarà el llinatge
del dolor
a la música antiga,

aigües entumides
on desoven
el temps i els peixos grocs
de la malenconia.

De *Vol de cendres* (1996)

PERE ROVIRA

(Vila-seca, 1947)

Llicenciat en Filosofia i Lletres, és professor de la Universitat de Lleida. Se'l considera un representant de la poesia de l'experiència. Expert en la poesia de Jaime Gil de Biedma i Alfonso Costafreda, ha traduït al castellà Gabriel Ferrater. Els seus llibres de poesia són *La segona persona* (1979), *Distàncies* (1981), *Cartes marcades* (1986), *Sàtires* (1994) i *La vida en plural* (1996).

LA VAGA

No cal res més, un gran carrer
ple de gent que somriu al migdia,
diu qui té la raó.

No els trobes mai
quan surts a airejar el vici de dormir malament
i el sol dels jubilats és com una aspirina.
Avui està apagada la llum d'asma
dels tallers i les fàbriques, l'agulla
de les hores no cus a l'inrevés
el temps d'aquesta noia de la brusa vermella,
el d'aquell home gran que se la mira
amb la tendra sorpresa de recordar el desig:
la brusa passa onejant pels seus ulls
com les banderes roges del matí
pels vidres esquirols d'una botiga.

«Que el límit de l'esquerra només el marqui el cor»,
s'ha escrit ¿El cor, de qui?, respons:
¿El cor armat, el cor blindat de bancs,
el pàl·lid cor polític que els serveix,
o els cors que avui defensen l'alegria?

De nit, en els balcons, brillen les brases
d'homes que odien el matí. La vaga
s'ha acabat, però ells s'allarguen

amb el fum de l'insomni. Fa calor,
i demà en farà més vora les màquines,
que tornaran a ser sagrades,
com la llei dels diners,
com l'esfera del temps i de l'amor.
Ja no és vespra de res aquesta hora llagada,
ja ve l'alè de l'alba, fort, espès
com una bafarada d'hospital,
i torna, biliosa, a les finestres
la llum d'un altre dia de treball.

De La vida en plural (1996)

La poesia al Camp de Tarragona es pot dir que presenta, vistes les realitats plausibles d'altres zones de realitat geogràfica o d'afinitat sentimental de Catalunya, uns trets personals que la fan força peculiar i, gosaria a dir que, una mica especial. El Camp de Tarragona és, després de l'àrea metropolitana barcelonina, el lloc amb més concentració d'editorials amb vocació comercial, un fet que si bé en nombre absolut, tres, no resulta altament significatiu dins del conjunt general del país, sí que ho és pel que fa a impacte, diguem-ne social o sociològic que això provoca. Aquesta activitat, d'entrada, dóna com a resultat una producció de llibres amb, diguem-ne, segell tarragoní, força elevada que, a grans trets, podem situar al voltant dels 200 títols per any. Malgrat això també veiem que es té força atenció a aspectes com l'etnografia, les rutes culturals o geogràfiques, la gastronomia, l'assaig local, etc, mentre que la poesia es manté en un discret segon terme del qual ningú no sembla disposat a treure-la. Les tres editorials tenen col·lecció oberta de poesia. Dues d'elles, El Mèdol i Cossetània, es nodreixen de premis, i Arola manté dos fronts oberts: «La imatge que parla», una original combinació de paraula i imatge que fa més d'un any que es manté inactiva per reestructuracions internes, i l'altre que va fent sense excessives alegries.

Tot i l'èxit de públic que aconsegueixen els recitals poètics, un públic que, curiosament, aplaudeix a rabiar els poetes que reciten i fuig com ànima que porta el dimoni de les parades on es venen els llibres d'aquests poetes, la realitat de cada dia és força diferent. D'una banda la manca d'aposta institucional i la poca rendibilitat del tema van aparellades amb una producció poètica més aviat baixa, i això ens pot plantejar el dilema de l'ou i la gallina a l'hora

de valorar qui és la causa de què. Aquesta taula que avui presentem en pot ser un reflex força fidel.

El Camp de Tarragona, és a dir el triangle Reus, Tarragona, Valls, ha donat sempre un gran nivell pel que fa a creadors literaris, tot i que, curiosament, i amb molt poques excepcions no han aconseguit conquerir el mercat barceloní. En els territoris de la narrativa, la situació és força evident: tot i la qualitat indiscutible dels seus autors, no hi ha cap tarragoní en el *top ten* de la literatura catalana, i posats a dir, ni en el *top* deu ni en *top* vint. En els terrenys poètics la cosa és encara més greu. Vull fer, sense entrar en valoracions d'estil, tres grans blocs de poetes vius i ho vull fer de manera generacional, sense que això vulgui pressuposar, d'entrada, cap mena d'afinitat més que la vida mateixa. El primer, el dels mestres, està representat per dos dels seus exponents més poderosos: Montserrat Abelló i Xavier Amorós Solà. La primera que treballa amb regularitat i el segon que un bon dia va decidir que no tenia res més a dir, almenys en vers, i va deixar la poesia després d'uns poemaris francament brillants.

En un segon esgraó troben la generació del mig, la que es mou entre els 35 i els 40, poetes que dominen la llengua, la mètrica i la creativitat i que són capaços d'aconseguir unes imatges sumptuoses i colpidores amb els seus versos. Aquí també n'hi ha dos dels més reeixits: Adam Manyé, amb dos poemaris publicats, *Entre malucs* i *L'N-340*, i el premi Ausiàs March per aquest últim, i Lluís Figuerola, amb el rotund *Si em toques, em mato*, autors impecables i, per contra, poc prolífics.

En un tercer cercle d'aquest infern especial hi hauria la generació dels més joves, una gent que, malgrat tot, sembla decantar-se per opcions menys líriques i més pràctiques. Així trobem noms com Rosa Comes o Fran Prats, que, després de protagonitzar una entrada forta i esperançadora, han abandonat la poesia. I alguns noms que encara estan a les beceroles i dels quals s'espera la continuació de l'estirp.

En aquest panorama, tampoc no resulta de gaire ajut la mirada dels antòlegs que, asseguts a Barcelona o en algun punt de la seva àrea metropolitana, miren a les Illes, miren a Lleida i miren al melic del món, però no miren al sud i obliden per sistema tot allò

que fa olor de camp tarragoní. No queda clar, doncs, si la culpa és de l'ou o de la gallina, però, en qualsevol cas, el cert és que els poetes que hi ha al Camp són, fent honor a la dita, gent del llamp i no envegen res d'enlloc ni de ningú. I com a mostra, quatre botons: Montserrat Abelló, Xavier Amorós Solà, Adam Manyé i Lluís Figuerola.

JORDI CERVERA

MONTSERRAT ABELLÓ

(Tarragona, 1918)

Llicenciada en Filologia Anglesa i traductora. Ha viscut a Londres i a Xile, i, des del 1960, viu a Barcelona. És membre del Comitè d'Escriptors del Centre Català del PEN. Present a totes les antologies de poetes catalanes, ha publicat els poemaris *Vida diària* (1963), *Vida diària/Paraules no dites* (1981), *El blat del temps* (1986), *Foc a les mans* (1990), *L'arrel de l'aigua* (1995) i *Dins l'esfera del temps* (1998). Ha divulgat la poesia anglesa amb l'antologia *Cares a la finestra (20 dones poetes de parla anglesa del segle xx)* (1993).

ÉS EN LA DENSITAT DE LA NIT

És en la densitat de la nit
quan el brogit del carrer
gairebé no arriba a esberlar
el silenci, que foragito
la por.

I la cruesa de velles
veritats ja no fa ferida.

Petites agulles em punxen
el cervell i reclamen
que no em quedi adormida
en el voraviu de la meva nit.

Roses roges es desclouen
en els racons on reposa
la calma.

I em diuen de nou
l'urgent desig de viure.

De L'arrel de l'aigua (1995)

XAVIER AMORÓS SOLÀ

(Reus, 1923)

Mestre i col·laborador habitual de ràdio i premsa de Tarragona i Reus. Ha estat guardonat amb nombrosos premis, però en destaca el premi de poesia Carles Riba l'any 1964 amb *Qui enganya, para*. És autor també dels poemaris *Història sentimental* (1958), *Tots nosaltres* (1963) i *Poemes* (1959-1964).

VINDRÀS AL MEU COSTAT

Però tu, finalment,
vindràs al meu costat
i no em sentiré sol.

Endreçaré una mica el meu calaix
i em trobaré a la mà
petites esperances
que abans no hauria sabut veure.

Altres cop,
tindrè fe en el demà.

I tornaré a la feina
sense gestos dramàtics
que facin més grotesca
la meva hipotecada,
trista figura d'home.

De Qui enganya, para (1968)

JORDI CERVERA

(Reus, 1959)

És periodista i ha estat director literari d'Edicions El Mèdol. Col·labora als diaris *Avui* i *El Punt*. A més de nombrosos llibres de narrativa, com *Professions liberals* (2000), o *El cau dels signes* (2000), és autor dels poemaris *Pintallavis* (1991), *Ruta* (2001) i *Fluix fluid* (2001), aquest darrer, premi Miquel Martí Pol de la UAB.

BÀLSAM

Tinc un ardor perillós a la gola,
empeltat estic de forats de pell
que escriuen lletres de suor clara,
mossego el broc de mamella rara,
xuclo l'escalfor amb àvid palmell,
em calma un toc suau de farigola.

LLUÍS FIGUEROLA

(Valls, 1958)

Ha publicat el llibre de poemes *Si em toques, em mato* (1992). Forma part de l'antologia *Anys i anys* (1999) i ha publicat diversos relats en revistes i premsa.

*UNA NIT DE JULIOL —UN LLIRI RÍGID PROP DE LA FINES-
TRA— EL MENJADOR D'UNA CASA ESTAVA IL·LUMINAT I
TRANQUIL*

De la castedat de l'angle calent
i aquelles paraules boia
hipnòtiques
a la sang. L'obscuritat del silenci
i la calor visible
que deforma les vèrtebres
i el sediment d'oxigen a l'alè
inert
i nèctar d'òxid a les venes
quan sento l'insòlit
com un drap xop que absorbeix
la mecànica de les coses.

L'espant de la calma
és espès
com aquell aire als pulmons
en estat de vigilància àrida,
l'espant que redueix el respirar
quan per la nit tranquil·la s'escampa l'espant de la calma.

Juliol 2000

ADAM MANYÉ

(El Morell, 1967)

Filòleg, professor i assessor lingüístic. Autor del llibre de narrativa breu *Garites deshabitades* (1997), premi Ciutat de Tarragona. Va rebre el premi de poesia Ausiàs March de Gandia pel llibre *L'N-340* (1994), i és autor també del poemari *Entre malucs* (1989). La seva darrera publicació és *Per versa* (2000).

ABSENTA

Rodo d'un àtic a un altre àtic,
potser perquè m'embriago amb kif
no veig on és el viatge iniciàtic?
M'acullen les marees del rosbif
que put a carn, a animal, a vi.
Només m'interessa allò diví,
però sóc fingidor. Tinc massa lenta
la ment que enmig de l'incendi es lamenta.
Et vull els flancs desnerits, i entre els llavis
pluges, desferres i regust a absenta.

POESIA DEL BAGES I DE L'ANOIA

A cavall de Montserrat

Tot i que la distància real es redueix a pocs quilòmetres, les deficients vies de comunicació que intenten unir les capitals del Bages i de l'Anoia des de sempre han condicionat una relació gairebé nul·la entre la realitat social i també literària de cadascuna de les dues comarques.

Per aquesta raó, provar de descobrir-hi punts de contacte pel que fa a les activitats lligades a la creació i a la divulgació poètiques, d'entrada pot resultar ben desencorajador. Ara bé, a l'hora d'analitzar l'expansió dels diversos projectes culturals i poètics, encara que els lligams entre els poetes de banda i banda de Montserrat continuen sent molt puntuals, també resulta evident que al llarg del temps aquestes dues comarques han desenvolupat una activitat poètica en paral·lel que respon a uns paràmetres gairebé idèntics. Veiem-los.

Si ens fixem en el factor espai, al llarg de la història han estat dues comarques de pas per a molts poetes, tant per als qui hi han nascut i n'han acabat marxant —entre d'altres, els anoiencs Alexandre de Riquer, Boloix i Canela, Joan Llacuna i els bagencs Magí Cases, Joaquim Amat-Piniella o Climent Forner— com per als qui, provinents d'altres comarques, hi han fet estada durant molts anys i han tingut una incidència decisiva en el panorama poètic posterior. És el cas sobretot de Josep Junyent i Rafart a Manresa i d'Antoni Pous i Argila a Igualada, dos noms propis nascuts en terres osonenques que van pertànyer a l'anomenat «Grup de Vic» i que, a banda de les seves funcions eclesiàstiques, van desenvolupar unes activitats literàries amb unes repercussions notables en les dues capitals de comarca. Per últim hi figuren els poetes que, sense moure's dels seus llocs d'origen o sense perdre el

referent de la comarca, durant anys han donat a conèixer la seva obra, han realitzat una contínua tasca divulgativa i han estat al capdavant dels darrers projectes culturals i poètics més rellevants a cada comarca, com ara el Dr. Josep Romeu i Figueras a l'Anoia i Lluís Calderer al Bages.

I encara més, tant en una comarca com en l'altra, i sempre salvant les distàncies cronològiques, hi trobem altres paral·lelismes que resulten igualment significatius. Veiem-ne alguns. Al llarg dels anys descobrim la presència gairebé continuada de religiosos que conreen i divulguen el gènere en alguns casos sota la influència directa de Verdaguer —com ara Josep Forn, Josep M. Borràs i Ramon Castelltort a l'Anoia i Ignasi Corrons, Josep Cardona i Manuel Bertran al Bages, entre d'altres—. A cada comarca també hi descobrim poetes que es fan ressò directe dels diversos estils, moviments i tendències literàries que imperen en cada moment —per exemple, els bagencs Antoni Camps i Fabrés i Ramon López Soler durant la Renaixença i els anoiencs Joan Llacuna i Xavier Miquel i el manresà Guillem Díaz-Plaja respecte de les avantguardes—. Tant en una comarca com en l'altra neixen diferents plataformes culturals que acullen tertúlies, organitzen lectures poètiques i conferències i editen revistes que es fan ressò d'aquestes activitats —com els grups Anabis i Lacetània a Igualada o l'entitat Faig Cultural a Manresa—. També trobem en totes dues la convocatòria anual de premis de poesia i de certàmens amb una llarga tradició com els Jocs Florals —per exemple el Premi Josep Fàbregas i Capell, a Sallent, i el Premi Joan Llacuna, a Igualada—. L'Anoia i el Bages també han vist néixer llibreries i cases de cultura que han acollit lectures, presentacions i edicions de llibres —com les manresanes Símbol i Parcir o les igualadines Cal Ble i Aqualata—. Totes dues també han estat l'escenari de l'edició de revistes culturals que s'han fet ressò de la realitat poètica del país —com ara *Faig*, des de Manresa, i la recentment recuperada *Revista d'Igalada*— i també les dues han testimoniat una gran quantitat d'autoedicions poètiques lligades a diverses empreses gràfiques. Igualment, a l'Anoia i al Bages trobem diverses iniciatives de divulgació del gènere poètic així com l'existència de noves veus que, nascudes als anys 60, en l'actualitat consoliden el seu

corpus poètic i també tiren endavant tasques editorials, antologuen l'obra d'altres autors o bé assagen noves formes poètiques —com serien els casos de Santi Rufas al Bages i d'Ernest Farrés a l'Anoia—.

Doncs bé. Si a aquests parallelismes poètics hi sumem les realitats singulars de cada comarca pel que fa al conreu, estudi, difusió, recitació i edició poètiques, i també les relacions d'influència i de mestratge i de diversitat d'estils entre els creadors actuals, el panorama resultant és el de dues comarques que, a nivell particular i potser de reüll, continuen sent el context d'unes aventures poètiques sòlides que, potser avui més que mai, tenen tant d'individual per la intensitat i singularitat dels seus versos com de constant i de vital pel gènere poètic que les uneix, salvant totes les distàncies.

JOAN PINYOL

LLUÍS CALDERER

(Manresa, 1944)

Llicenciat en Filosofia i Lletres, és professor. Col·labora a *Regió 7*, *El 9 Nou*, *Reduccions* i *El Pou de Lletres*, entre d'altres. Ha publicat narrativa breu: *La Seu se'n va a córrer món* (1984), o *Figuracions* (1998). Com a poeta és autor d'*Essència del temps* (1982), *Mentre la pols es mou* (1995) i *El pacte clos* (1997).

IFÍADE

Però malgrat el seu desig no va poder dir-li res.

APOL·LONI DE RODES

Trasbalsa l'aire, exalta el mar
i fa dansar la nau
el clam forassenyat
que enterboleix i embriaga.
Abans d'arribar al port la multitud cadella,
Ifiade, un folc d'anys, li surt al pas.
Es flecta, reverent,
besa la mà a l'heroi
i alça el cap tota plena
dels mots que agleven
llavor de temps, fruits de saviesa
contra el parany i l'engany.
Però guanya el crit.
I el cos sarmentós arracona
l'implacable esplendor de la colla.
És la seva hora. L'hora de tots
només un cert instant.
I la vella segueix
amb mirada llarga
la nau que s'allunya,
i així resta.
Calla l'aire, dorm el mar.

Ombra i llum una xarxa
van trenant.

D'El pacte clos (1997)

ERNEST FARRÉS

(Igualada, 1967)

Ha estudiat Ciències de la Informació. Col·labora a *La Vanguardia*, *l'Avui* i *El Temps*. Els seus llibres de poemes són *Clavar-ne una al mall i l'altra a l'enclusa* (1996) i *Mosquits* (1998). És responsable de l'antologia *21 poetes del segle XXI* (2001).

TOTS ELS PAPERS DE L'AUCA

El principi i la fi són la mateixa cosa.

V. ANDRÉS ESTELLÉS

All is the same.

C. PAVESE

Els llocs de treball hauran lliscat
pel pendís decisiu sense que hàgim pogut
partir de zero. Els errors polítics
atorgaran un plus de relleu al calvari
de les nefastes experiències.

Si és cert que estem mancats de perspectiva històrica
per valorar amb el front ben alt la malaptesa
dels nostres actes, aquest fatídic
dèficit d'incentius, i aquesta apologia
de la banalitat i els embolcalls vistosos,
i aquest benfer espargint-se d'esquitllentes per l'aire
com el pol·len i els acompliments,
i aquesta sensació de viure
en un temps interí,
no seran l'emboscada del seu propi parany,
no seran la paròdia de la seva paròdia?

Això és el que hi havia: la «confirmació»
d'haver perdut el tren, el rumb, l'esma, els estreps

(pèrdues immutablement menys tòpiques
que la «innocència» i el «paradís»).

De Clavar-ne una al mall i l'altra a l'enclusa (1996)

JOSEP ROMEU I FIGUERAS

(Òdena, 1917)

És doctor en Lletres, professor universitari i professor d'investigació del CSIC. També ha estat cofundador de la revista *Ariel*. Estudiós de la lírica antiga tradicional, ha publicat ell mateix diversos llibres de poemes: *Terra* (1943), *Sonets* (1944).

GERMINARAN

Veig, a través dels vidres del balcó,
els plàtans del passeig. El vent percebo
com mou el fosc fullam. Els núvols alts
naveguen per camins de placidesa.
És un dia com tants, finals d'hivern,
de cerç i tramuntana ben llunyana
i airós de ponent sec. En mi em recloc
com una llar vella prou sabuda.
Descobreixo l'insòlit d'un moment
de quietud preclara, agombolant-me,
i retorno, subtil, a mi mateix,
quan els meus ulls contemplen tot de sobte
un dels primers miracles infantats
per la imminent i rara primavera:
els plàtans del passeig verdegem ja,
tímids i temorencs, amb brotons tendres.

SANTI RUFAS

(Manresa, 1969)

Ha publicat poemes a la revista cultural occitana *OC*, a *Crònica de Mataró* i a *Como Agua para Chocolate*. Els seus llibres de poemes són *Escrits a Cabrera VI* (1995) i *Del camí* (1996). Ha estat antologat dins *Poesia Noranta*, a càrrec de Rafael Vallbona i Albert Calls.

BLUE VELVET

«No m'agrada
com estàs portant la teva vida»,
escoltava alliçonat l'assassí
davant el plat calent
de la psicòloga.

Ella s'eixugava els nervis
de les mans d'amagat
incessantment.

Ell s'imaginava
un cadàver bellíssim
al mig d'un menjador
furtiu, sota el canelobre
de plata que havia vingut
a robar. Escenificant la
por de la víctima als ulls
just abans de morir.

POESIA AL VALLÈS

Al principi fou el Vallès

Un paisatge suau, boscos de poca serp, turons virginals, i camps mig adormits en una calma de llum. Rierols sense malícia en barrancs de conte, masies de senyors jugant a masovers.

El poeta va dir que «com el Vallès no hi ha res». Ell, però, entre la masia dels Oliver i el castell de fades del Marquet podia somniar encara ametllers, oliveres, ceps, alzines i garrofers, taules de pedra a la fresca de la font.

Va tenir el temps just per proclamar-ho. La bestiesa del 36 i la desgràcia del 39 li van decapitar la illusió d'un país i d'un paisatge. Després, la indústria s'apressà a malmenar els conreus, i els pisos de cementiri, vells de trinca, els camps i els boscos. La poesia era estraperlo i vi de missa.

Potser per tot això, avui els poetes del Vallès han traslladat la seva poesia a terrenys prou allunyats del sòl que els veié néixer.

Uns han enfocat l'estri poètic del seu món íntim, absolutament personal i clos, més pendents de la ciutat espiritual, en el sentit més ampli de la paraula, que dels carrers i les places que sostingueren els seus peus d'infant o dels telers que bressaren la seva joventut.

Altres, en la difícil tasca de la traducció, han pouat les idees que poguessin engrandir els seus horitzons.

I uns tercers, i uns quarts i potser uns cinquens, en el viatge real o virtual a una Europa de fantasmes, hi han retallat els seus versos. Ja en parlarem.

I això que el Vallès ha estat sempre terra d'artistes. D'artistes, però, de segona mà. Fabricants i pròcers no es resignaven a passar per analfabets. Us podria parlar de llibres comprats a metres, de biblioteques amb tirallongues de llibres de cartró o fusta deguda-

ment disfressada... i també de gent prou enllustrada que escrivia en versos, versos és un dir, les cartes a la seva muller o a la *querida*.

Potser només el mossèn poeta Camil Geis, no l'Arús, va parlar de la fàbrica i del teler, ves a saber si per caritat cristiana.

Avui, però, i si heu vingut a la xerrada ho heu prou vist, la qualitat dels nostres poetes és altíssima, com ho han acabat essent les belles arts des del dia, als cinquantes, en què el pintor de festes i saraus Joan Vilacasas se'n va anar a París a passejar gossos, o en què el Gallot (vaig conèixer Duque a París, rue de Beaux Arts), va fer caminar gallines pel passeig de la Plaça Major.

Enterrats els doctors de la llei, i superat l'embadaliment pel grup de Sabadell, avui la nòmina de bons artistes és notable (Andreu Castells, David Graells, inoblidables enterradors).

Hom ha retornat, de pensament, paraula i obra, a l'espectacle primigeni d'un Vallès de tot o res. Això sí, treballat des de dintre, des de la necessitat d'estimar i de recordar colors i mots elementals.

FRANCESC GARRIGA

JOSEP RAMON BACH

(Sabadell, 1946)

Grafista de professió, va rebre el premi Crítica de Serra d'Or per *L'ocell imperfecte* (1996). Ha publicat els llibres de poesia *Emilie Kraufort, alumna de primària* (1974), *Diorames* (1975), *Trànsfuga de la llum* (1985) i *Viatge al cor de Li Bo* (1997), entre d'altres.

EL FUGITIU

Mira la lluna taronja,
com s'esmuny
rere el ciment poderós
de les altes cases.
Com s'amaguen
els balcons desflorats
sota l'aparença
de negres gorges.

(En cada vidre
de l'agònica ciutat,
una mà invisible
hi escriu els cognoms
del darrer fugitiu).

Ara, tu sortiràs
a vagar solitari,
pels carrers amagats
del paisatge imperdonable,
fins que la penombra
t'allunyarà per sempre més
d'aquesta maleïda urbs.

Lluny, sense llàgrimes,
cridaràs
per la fi massa cruel
d'aquesta desolada pàtria.

LLUÍS CALVO

(Saragossa, 1963)

Poeta i narrador. Llicenciat en Geografia, és tècnic cultural. Ha publicat les novel·les *Aconitum* (1999) i *Electra i la carretera* (2001). En poesia, és autor de *Veïnatge d'hores* (1987), *A contrallum* (1989), *Vida terrenal* (1991), *Jardí d'una ciutat deserta* (1992), entre d'altres. Darrerament ha publicat *L'estret de Bering* (1997), *Opus spicatum* (2000) i *Omissió* (2001).

ALLÒ QUE ENTENC PER POESIA DES DE L'OBAC DE LA GRAN SERRA, ALLÍ ON LA CIUTAT, AMADA I MALEÏDA, CALLA ENCARA (TOT I QUE RESSONA DES DE LES AUTOPISTES ADJACENTS)

D'alzines i llentiscles n'hi ha si el camí no és camí Com a can Gordi —als vessants de Collserola aturonats: can Bell amunt— on la memòria és frontera i destrucció i on tot es congria com tempesta de l'última requesta al punt exacte d'un migdia blau El dolor com una nafra oberta memòria de calç viva i de quars i de pissarra gravada en els fòssils del silenci i la desesma Llavors camins que pugen i baixen i hi ha una església bosc endins que no té volta sols la forma de l'absis i la cendra i la pedra de l'altar Sant Vicenç del Bosc que li diuen els qui hi van —poquíssims— i encara sort que surt en algun mapa I això seria el poema: la carcassa —romànic emotiu— en un viarany que ningú no transita I la ciutat al davant amb el seu soroll celeste i lluminós: terror al silenci definició d'allò contemporani o podríem dir del crit que sols domina el poeta i el boig no pas qui obté guanys tristíssims amb la vergonya llagotera com a càntic Sempre fotos desenfocades —al capdavant— perquè la realitat és posar el zoom a un mil·límetre de la fulla de marfull de la font de can Ribes i —és clar— no veure-hi res: tot borros una impermanència que no roman aquí ni enlloc La poesia és la veritat si és que el dolor és veritable i —tot i que no ho és— bé podríem dir que puny i —si més no— que és allò que defineix l'amor la mort i els somnis dels humans Però el camí puja

pel dret i s'embosca entre esbarzers pertot arreu un deliri de veus
i formes i imatges despullades de sobte: la vacuïtat I fins aquí s'es-
tén el sender més perdedor Runa i ruïna I deia —doncs— que la
devoció primera hi acut —a l'esglesiola— per parlar del no-res
Per silenciar-nos i silenciar el món amb quatre mots Per conèixer
allò que no és possible conèixer sinó amb els ulls plens de rou i
d'alba i boira Per abastar l'inabastable amb l'ombra del leprós i el
fugitiu Ferint-nos i ferint-nos-hi Topònim esgarriat a la vall de les
valls Car altra felicitat —si n'hi ha cap— jo no conec.

JORDI DOMÈNECH

(Sabadell, 1941)

Ha publicat diversos llibres de poemes: *Un poema en dez anacos* (text bilingüe català-gallec) (1974), *En comptes de la revolució* (1984), *La llei del parèntesi o Tota precaució és poca* (1994), *Història de l'arquitectura* (1995) i *Alba per a Talia* (1995). Darrerament ha presentat *Vine, Venusvenècia, a l'aigua* (2001), en col·laboració amb el pintor Albert Novellon.

ZONA INDUSTRIAL A BANDA I BANDA DE LA B-124

turgència
en la riquesa
de la destrucció
sobre una plana
(retràtil?)

.....
oripells i pells de rata
de neu
(temples on no)
menges servides
abundosament
en llargues taules
d'aglomerat revestit
amb xapa d'erable
envernissat al natural

.....
estructures
de forest-fangar
que es dilueix
en un liniment oliós
(ombra del cel
damunt l'horitzontal
on lleons lluiten
entre

D'*Història de l'arquitectura* (1995)

FELIU FORMOSA

(Sabadell, 1934)

Professor d'art dramàtic, ha dut a terme una tasca ingent com a traductor de l'alemany. Ha col·laborat a *El País*, i ha rebut nombrosos guardons: Carles Riba 1977 (*Llibre dels viatges*), Crítica Serra d'Or 1980 (*El present vulnerable. Diaris I (1973-1978)*), Lletra d'Or 1987 i Ciutat de Barcelona 1987 per *Semblança*, i el premi de la Institució de les Lletres Catalanes 1997, són els més importants. Ha escrit teatre, prosa de no ficció i poesia. D'entre els seus llibres de poesia, esmentem: *Albes breus a les mans* (1973), *Llibre de les meditacions* (1973), *Raval* (1975), *La campana de vidre* (1991), *Per Puck* (1992), *Immediacions* (2000) i *Cap claredat no dorm* (2001).

TÜBINGEN 97

*Hölderlin
de memòria la
tristesa de Trakl*

ROSE AUSLÄNDER

El rellotge astronòmic a la plaça,
les petites llambordes vermelloses,
les baixades entre els colors amables
de les façanes i el pressentiment
de l'ample riu que baixa amb calma.

La corba de la torre arran de l'aigua
i l'enigma d'un llarg temps de fol·lia
omplint fulls i més fulls
a la cambra més alta.

S'atura el temps? A qui ho devem?
A quin fantasma que articula
paraules que s'han fet rares i pròximes?

Bella pàtria adoptiva.

FRANCESC GARRIGA

(Sabadell, 1932)

Llicenciat en Filosofia i Lletres (Germàniques), ha estat professor de batxillerat i director de la revista *FMR* en la primera etapa. Col·labora en diversos mitjans de comunicació. D'entre els seus llibres de poemes, cal recordar *Entre el neguit i el silenci* (1959), *Paraules cap al tard* (1973), *Els colors de la nit* (1990), *Setembre* (1992) i *Ombres* (2000).

El verd s'escurça, s'allargassa el groc
en línies més rectes.

la formiga
renega al tronc del llimoner.
les llimones verdegem
encara.
la polpa agreja al ventre de l'hivern.
silenci.

formiga sense llum i sense foc,
llimona d'ombra,
llimonerar de serps,
jo estenc les meves branques
en un desig desassenyat de temps
i de paraula.

MARTA PESSARRODONA

(Terrassa, 1941)

Traductora de Virginia Woolf, Katherine Mansfield, Doris Lessing, E. M. Forster o Françoise Sagan entre molts d'altres, ha conreat la poesia, la narrativa i l'assaig. Té una extensa obra poètica: *Vuit poemes* (1965), *Vida privada* (1972), *Memòria* (1979), *A favor meu, nostre* (1981), *Berlin Suite* (1985), *Homenatge a Walter Benjamin* (1989), *Tria de poemes* (1994) i *L'amor a Barcelona* (1998). És autora de les biografies de Montserrat Roig, Maria Aurèlia Capmany i Frederica Montseny.

AUTORETRAT A TERRASSA, A L'ESTIU

Vaig a la papereria,
a cal Gorina, cada dia.
Pels racons ploro
l'absència dels meus pares
mentre escric coses inaudites.

Quan el cafard m'encalça,
corro a prop, a la perruqueria.
Llegeixo i penso
la major part del dia.

Les runes de la casa són
com la meva pròpia vida.
Sota l'arbre japonès de l'amor
hi recordo un meu primer poema
en la llengua... De qui?
Del Gabriel, de la Mercè,
de la Bíblia?

Contemplo el jardí:
mai no n'he pres cura;
parlo, poc, amb la veïna
i, em cal confessar-ho?,
tot, tot m'admira.

JOAQUIM SALA-SANAHUJA

(Sabadell, 1953)

Professor universitari i col·laborador de diaris i revistes (*Reduccions*, *Avui*, *Àrtics*, *L'Avenç*). Premi Amadeu Oller l'any 1973 amb *La veu del ciclista*. Posteriorment, ha publicat *Planeta Miret* (1982), *Escriny Walpurgis* (1989), *El viatge a Tokushima* (1993) i *Pas de coro* (1998). És traductor del francès i del portuguès.

ELEGIA AMB DIVERSES ESFERES I CERCLES

Assegut al portal del mas, agelet presenta diversos perfils compactes al poema que l'observa. Al seu damunt, l'agost cendràs que cau dels ràfecs i baixa fins al gran clatell perlejant i sòpit, i més enllà, perquè agelet els observa, tot de geques blanques que s'atansen entre boles de fosc, ninots de neu, o més aviat, la mà fent de visera, cambrers amb els ulls cosits a la roba, una multiplicació instantània de cambrers venint de la banda d'albatàrrec, parpellejants, entre grans taules parades al blat. I mentre dura l'observació, sota el sol, només aquell brogit de quan tiren al plat un migdia de festa major, la gernació aplaudint i xisclant, amb els ulls fora de la cara, i la pisa que esclata al cel —que no és pas el cel, sinó una contrada esfèrica plena de dents.

POESIA AL MARESME

Una aproximació

Hi ha obres que poden donar referència de l'escenari poètic maresmenc del passat segle xx: la *Primera antologia de poetes del Maresme* (Edicions Robrenyo, 1979); la *Nova antologia de poetes del Maresme* (Oikos-Tau/Quaderns de la Font del Cargol, 1983); el llibret publicat per l'Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana *El Maresme* (butlletí 88 d'aquesta entitat, 1990) i, finalment, un quart treball inèdit, però que va arribar a peu d'impremta: *Poesia del Maresme. Segles XVI-XX*, una antologia de 404 pàgines en mans de Memòria, editorial, però que en tancar-se aquest segell va romandre en el buit de la inconcreció.

En relació amb les entitats que van defensar la creació i difusió de la poesia, podem parlar de l'Agrupación Hispana de Escritores, emplaçada a Mataró i que es desenvolupa en els anys 70-80, i, ja plenament a partir dels 80, els mítics Quaderns de la Font del Cargol, al Baix Maresme, de la mà, entre d'altres persones, de l'escriptor i agitador cultural Valerià Pujol.

Si parlem de les editorials es pot destacar un segell, ja desaparegut, amb una certa vocació comarcal, tot i que va superar aquest marc tan concret i va emprendre una singladura per l'àrea dels Països Catalans. Es tracta de L'Aixernador, que va editar diverses col·leccions de poesia.

Entrant ja de ple en els autors, posar noms és sempre difícil, i d'una no menyspreable nòmina em quedaria amb alguns d'una certa referència, com poden ser Salvador Espriu, Pere Ribot, Josep Punsola o Esteve Albert, complementats per d'altres amb menys projecció, però destacables, com Francesc Rossetti, Julià Gual o Salvador Moragas.

Una segona generació —malgrat les diferències d'edats— es polaritza, principalment, al voltant del grup de la Font del Cargol, i s'hi agrupen escriptors, d'edats força diferents però que suposen un cert renaixement de la poesia, en llengua catalana, al Maresme.

D'aquests n'esmento Valerià Pujol, Maria Oleart, Rafael Vallbona, Martí Rosselló, Maria Antònia Grau, Teresa d'Arenys, Jordi Bilbeny, Marc Lluch i Arenas o J. M. Calleja (poeta eminentment visual i experimental). El grup de la Font del Cargol, com deia Valerià Pujol, va ser «un bon punt de sortida conjunt amb molts punts d'arribada diferents».

Ja més entrats els anys noranta, la poesia del Maresme es complementa amb altres autors d'una nova generació, com Joana Bel, Eva Rumí, Sílvia Tarragó, Joan Carles González o Albert Calls — qui signa aquestes ratlles —, situats a les portes de finals de segle i emmarcats, de ple, en aquests temps de globalització.

A aquests tres eixos generacionals cal afegir-hi algun altre autor que ha exercit de frantirador cultural i no s'ha emmarcat en grups, com és el cas de Perejaume, per exemple, també més conegut com a artista total que no pas com a poeta o escriptor. O alguns heterodoxos com Ventura Ametller o Isidre Julià, obviant les diferents trajectòries de forma i fons de cadascun d'ells.

I per concloure aquest breu recorregut que obliga a sintetitzar extremadament i, per tant, facilita l'oblit, una darrera pinzellada. El Maresme és, avui per avui, una comarca amb una gran despersonalització, absorbida pel monstre barceloní i convertida en una gran autopista, amb finca, piscina i jardí. Ja la seva peculiar geografia l'ha desmembrada, de sempre. També, l'enorme mobilitat facilitada pel creixement econòmic i l'especulació urbanística, acompanyada de la conversió de casa nostra en una gran comarca-dormitori, fa que hi entrin i surtin multitud de persones diverses, entre elles molts escriptors. Però tots aquests factors que esmento tampoc deixen evolucionar projectes col·lectius, en uns temps d'individualisme en els quals cadascú es manté en la seva absoluta i lícita posició personal. És el final potser, l'abisme, un punt d'arribada definitiu? No ho sé, tal vegada estem davant d'una nova època amb uns nous codis, tan diferents dels vells que ho trastoquen nou. No és un final sinó un nou principi que encara no comprenem, i això també es reflecteix en la poesia i en els poemes.

ALBERT CALLS

TERESA D'ARENYS

(Arenys de Mar, 1952)

Traductora, entre d'altres, de poesia tuarega (*Tuareg: cants d'amor i de guerra de l'Ahaggar*), és sobretot poeta. Compten en la seva bibliografia: *Aor* (1976), *Onada* (1980), *Murmuris/Aor* (1986). La seva obra ha estat traduïda a l'anglès, ha rebut els premis Amadeu Oller (1976) i Quima Jaume (2000). És autora de la novel·la *El quadern d'Agnès Solà* (2001).

VII

¿Quines cordes vas tocar quan dansaves i eres muda,
quan estimbaves les flors d'ulls negres, una per una,
per un abisme planer, i s'entelava la lluna
i la pedra dels portals, i els gats, i anaves perduda,

perdent el poc que vas ser? ¿Quines cordes, decebuda,
ara polses sense cor, immòbil ombra vedruna
entre l'enlloc i l'enlloc?

Veus colgades per la duna,
lluny de l'aigua, amants del vent, desert de veus, mar temuda!

Incertes! I no em sap greu si l'oïda es mor a vora
d'allò que a penes se sent... Però, quina sorra tremola
i em crida i em mena a ser el curs d'un riu tota sola?

Deixeu-me nedar pels erms, que les carreres són poques.
¿A qui t'adreces? ¿Quin prec podrà commoure les roques
que bressolen una deu veïnera i tan de fora?

De *Murmuris* (1986)

JOANA BEL
(Barcelona, 1965)

És autora de llibres per a nens, de narrativa i de poesia. *El risc de l'aigua i el silenci* fou Premi Ciutat d'Elx el 1990. També ha publicat el poemari *A la nit el bosc belluga* (1997) i *No sé si imagino* (1999). El llibre *Parèntesi* (1986) és de narrativa breu.

A MARCELLO MASTROIANI

Et vàrem veure venir,
entre l'obaga del temps
encerclaves el res
i entre volta i volta cercaves
un espai on sentir.
Duies un abric llarg, un barret,
un bastó per temptejar les ombres
i jo vaig llevar-te les ulleres per contemplar
l'abisme entranyable dels teus ulls
la transparència sàvia de la teva mirada.
La llum en despendre's escampava
les llavors del vent ardent del sud
i m'evocava tota la intensitat
del mar i el cel engolint-se mútuament
despullant l'arena de platges suaus
on tendríssimes escumeres reboten
la memòria del somni.

ALBERT CALLS

(Cabrera de Mar, 1966)

Ha estudiat Arts Gràfiques i és professional del periodisme cultural, vinculat especialment a *El Baix Maresme* i *El Punt*. Ha treballat a l'Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana i ha coordinat amb altres autors algunes antologies com *Poesia Noranta* (1997), i altres del Maresme. Té com a poemaris: *L'oceà* (1991), *Les hores del gaudi* (1995) i *Taquicàrdies* (1998); a més d'obra narrativa: *Contes ràpids* (1991), *Cronoficcions* (1995), *De la mar* (1995), *Puzzle* (1996), entre d'altres.

MAR DE MERCURI

He vist onades d'estels sobre l'escorça de l'oceà
i àngels marins, cavalcant al vent,
com genets apocalíptics, indòmites aus
entre vaixells a trenc de naufragi.
He vist conquilles plenes de petroli
i rebrecs de lapislàtzuli i pescadors amb xarxes a l'alba,
en el silenci intuït del moviment suau i lent de l'aigua.
He vist els abismes de l'oceà i el ventre del blau,
i els dies de calma i els de tempesta
i els mariners lluitant contra els embats; i un gran sol,
brunzent, sobre la coberta de la magna nau eterna.
He vist la mort en un únic vaixell
que salpava del port de la vida
i el meu cadàver, desfet, en un mar de sargassos.
He vist el fons dels abismes sense fons,
reflectit en el cosmos. He vist els planetes i els astres,
l'etern i igni turquesa d'un únic cel,
en fusió amb el magma líquid d'arxipèlags en flames.
He vist com l'aigua i la terra eren l'origen
d'un únic i indivisible univers
i com les muntanyes eren crits,
sorgits del centre dolorós del plany.
He vist el blau, l'inestable líquid,

la força poderosa d'un mar que brolla dels inicis,
el ventre de la gran mare embolcallat de sal,
el més inestable vèrtex dels somnis.
He vist com la dolorosa llenca blava
assotava, amb el seu flagell, pobles i éssers,
com l'aigua i el vent devastaven
civilitzacions arcanes,
com l'òxid i la pols morien,
engolides, pel líquid element.
He vist, també, un final apocalíptic, aquós,
en l'agonia de milions de peixos,
en els mars contaminats,
en l'escorça malalta de la Terra:
hi havia arcàngels de napalm
que obrien fissures en la pell de l'oceà,
mentre aquest s'esberlava en àtoms d'antimatèria,
hi havia la unió dels blaus del cel i del mar,
l'inici, l'origen, l'etern,
l'atzur sense final.

PEREJAUME

(Sant Pol de Mar, 1957)

Pintor i poeta. Ha publicat *Oli damunt paper* (1992), *La pintura i la boca* (1993). Ha estat antologat dins el llibre *Tenebra blanca. Antologia del poema en prosa en la literatura catalana contemporània* (2001). En prosa de no ficció, és autor d'assaigs sobre pintura i autor del llibre *Oïsme: una escriptura natural a partir dels croquis pirinencs de J. Verdaguer* (1998). Entre d'altres publicacions, cal destacar: *El paisatge és rodó* (1995), *El Pirineu de Baix. Mont-Roig. Miró, Mallorca* (1997), *Oleoducte* (1999), *Deixar de fer una exposició* (1999), *Fonació d'un espai* (2001). Té en premsa el llibre de poemes *Obreda*.

L'INTÈRPRET

Espadats de Montgrony, vall de Galamús!
sortiu-me suros del cap
que us vegi tothom! Troncs en alçament,
vallesos senyats, blens de cabells,
retalls d'ungles, terra pastada amb saliva,
amb suor, tal com es pertanyen suro i retina
d'haver-se amarat!
Com ara Súria o Suró,
amb el sol que els amida i l'ull que els immensa
i el lluc que treu el suro de dins
fent el que hi ha amb les terres a mida.
Com ara Sant Iscle, de rostre perdut,
amb suredes i verns als plecs del vestit.
O aquest plegar-se'm la vista a la pell,
d'haver-se bresquejat amb clivells i turoneres,
d'haver-se llistat amb canons i badalucs,
amb relleu i faccions com si jo en fos l'intèrpret.

D' *Obreda* (en premsa)

MARTÍ ROSSELLÓ

(Premià de Mar, 1953)

Bibliotecari, narrador i poeta. Ha destacat com a narrador amb la novel·la *Anna K.* (2000), i com a poeta amb el llibre *Inventari parcial d'excuses per viure* (2001). Anteriorment havia publicat els poemaris *L'ama-ble abisme del record* (1998), *Fil monogràfic* (1980) i *Figures amb nom* (1994) en editorials del Maresme. Col·labora habitualment en l'edició d' *El Punt* del Maresme.

POEMA DE CONFESSIONARI

Puc culpar el full en blanc i tombar-me d'esquena
al vent que ve de fora i té dits per modelar-me
per convertir-me en plàcid rebel sota programa
i cavalcar amb l'espasa que em dictin des d'escena.

No buscar enlloc la polpa del tens combat que em crema
al vell camp de batalla del cor, la fel i el fetge,
a fora algú em dirà què s'ha de dir i quin sutge
s'ha d'esventar en concloure la punxa del poema.

Cal ser prudent per ser-hi: la plèiade ens espera
i ens obre la gran porta on bull la seva imatge.
Què hi deu haver de nou en el nostre paisatge?
Per què no un paper en blanc i un verb collit a l'era?

Enamorar-se d'albes. Enyorar paradisos.
Escriure gestes noves. Cantar a l'arrel primera.
Plorar els amors amb ceba. Grunyir com una fera.
Gronxar-se en la nostàlgia. Distreure's en matisos.

Són tan rares les veus capaces de fer crosta
sempre en el mateix mar i en les mateixes lletres?
Caldrà substituir els euros per pessetes
i deixar en mans d'un altre la paraula que és nostra?

La porta oberta i blanca d'un Din A-4 exacte
haurà de ser el meu mestre. Qui mana és qui l'embruta
amb lletres del seu arbre i una a una es disputa
la paraula més clara, la sintaxi més apta.

EVA RUMÍ

(Anvers, 1967)

Va obtenir el premi Amadeu Oller 1996 amb el llibre de poesia *Punt de fuga*. I rebé pel mateix llibre el premi Anna Dodas 1997 a la primera obra publicada. Ha estat antologada a *Milenio. Ultimísima poesía española* (1999), a *Contemporànies. Antologia de poetes dels Països Catalans* (1999), i a *21 poetes per al segle XXI* (2001). Té en premsa el llibre *El gest del llaurador*.

L'INSTINT DE L'ACROBÀCIA

Viatgen els noms
cercant el pleniluni,
la llum fugaç del somni
que els ulls han pressentit.

Ja tot serà acrobàcia.

Passes petites
damunt les arrels
de l'equilibri impossible
del jo quan s'esquinça
deixant l'ànima enrere
en el precís moment
que el cos s'avança.

SÍLVIA TARRAGÓ

(Barcelona, 1968)

Va obtenir el premi de poesia de la Mostra Literària del Maresme l'any 1996 amb *Ball de màscares*. És autora de relats i ha publicat *La ciutat del llot i altres relats*. Lligada al món del llibre per professió, participa en revistes i plaquetes en diferents publicacions literàries. El seu lligam amb el Maresme es produeix ja als inicis de la seva carrera literària amb la publicació de *La vida vençuda* (1998), amb pròlegs de Joana Bel i Albert Calls. A València ha publicat *Rails escapçats* (1999).

REVERBERACIONS

Torna a fer-se el matí
de llums esfilegades,
clarors alborals,
i reneixen els batecs
d'una natura colpida
per un pols de millennis
que ressona en l'infinit.
Torna a fer-se la nit
d'intangibles penombres,
punts estelars,
i es recupera el temps
dels canvis matisats
en l'atmosfera.
Un temps veraç
que combrega amb la vida,
el cicle,
els torns infallibles
de llum i collites.

CLOENDA

UNA OMBRA A GÒRTINA

L'ombra que havia aixoplugat una passió
no tan inútil, sembla, com les altres,
ens acollí també a nosaltres un migdia
empedreït amb zèfirs i turqueses.

El record d'aquella ombra devastat pel temps i pels costums
m'acompanya aquest migdia assolellat
perquè enyoro l'oreig que mormolava alçant les veles dels molins
esgrogueïdes, brutes de fa temps.
Devastades també per aquest cel tan inclement,
tan nostre.

De Mar de vidre

VINYET PANYELLA

SUMARI

<i>Tanta terra, tanta paraula...</i> , per Vicenç Llorca	7
<i>Terres, ponts, paisatges</i> , per Susanna Rafart	9
<i>Poesia i territori</i> , per Sebastià Alzamora	11
<i>Terres gironines</i> , per Roger Costa-Pau	21
Jaume Bosquet	23
Roger Costa-Pau	24
Ricard Creus	25
M. Rosa Font i Massot	27
Xavier Lloveras	28
Francesc Prat	29
Ester Xargay	30
<i>Poesia de les terres de l'Ebre</i> , per Albert Roig	31
Zoraida Burgos	33
Luis Martín Santos	34
Ricard Martínez Pinyol	36
Cinta Massip	37
Manuel Pérez Bonfill	38
Albert Roig	39
Josep Ramon Roig	41
Andreu Subirats	43
Gerard Vergés	44
<i>Poesia a Osona</i> , per Josep Paré	45
Francesc Codina	48
Pep Rosanes-Creus	50
Segimon Serrallonga	52
Lluís Solà	53
Víctor Sunyol	55

<i>Poesia a les terres de Ponent, per Isidor Cònsul .....</i>	57
Rosa Fabregat	58
Carles Hac Mor	59
Txema Martínez	60
Hèctor B. Moret	61
Jordi Pàmias	62
Jaume Pont	63
Pere Rovira	64
<i>Poesia de Tarragona i el Camp de Tarragona, per Jordi Cervera .....</i>	67
Montserrat Abelló	70
Xavier Amorós Solà	71
Jordi Cervera	72
Lluís Figuerola	73
Adam Manyé	74
<i>Poesia del Bages i de l'Anoia, per Joan Pinyol .....</i>	75
Lluís Calderer	78
Ernest Farrés	80
Josep Romeu i Figueras	82
Santi Rufas	83
<i>Poesia al Vallès, per Francesc Garriga .....</i>	85
Josep Ramon Bach	87
Lluís Calvo	88
Jordi Domènech	90
Feliu Formosa	91
Francesc Garriga	92
Marta Pessarrodona	93
Joaquim Sala-Sanahuja	94
<i>Poesia al Maresme, per Albert Calls .....</i>	95
Teresa d'Arenys	97
Joana Bel	98
Albert Calls	99
Perejaume	101
Martí Rosselló	102
Eva Rumí	104
Sílvia Tarragó	105
<i>Cloenda, per Vinyet Panyella .....</i>	107